Vakblad voor de afvalbranche

GRAM magazine

Beheer Openbare Ruimte

SUP bij evenementen: de eerste 'lessons learned'

Druk op de openbare ruimte: woekeren met de duurzame stad

Beheer op basis van frequentie, beeld of beleving?

Uitgave van de NVRD Nummer 3 | juli 2024

STUYF PICKUP

Dé 100% elektrische mobiliteitsoplossing voor afvalinzameling en reiniging van het autovrije winkelgebied en park.

Actieradius 84 km | Laadcapaciteit 250 kg | Lease v.a. € 275,- p/m

mobilitum

info@mobilitum.com - 030 41 00 137 - www.mobilitum.com

KLIKO GROEP

Innovators van afvalinzamelsystemen

ALLES ONDER 1 DAK

- minicontainers
- vierwielcontainers
- palletboxen
- containermanagement
- chipregistratie
- toegangscontrole
- ondergrondse containers
- depotcontainers
- onderhoud en reiniging

Al meer dan 40 jaar toonaangevend in minicontainers.
Innovator van ondergrondse containers.
Marktleider in chipregistratiesystemen.
Trendsetter in toegangselektronica.

KLIKO GROEP
Standaardruiter 36
3905 PZ Veenendaal

T : +31(0)318 559393
info@kliko.nl
www.kliko.nl

BEZOEK ONZE WEBSITE
KLIKO.BE/KLIKO.NL

Inhoudsopgave
Juli 2024

18

24

36

05 **Voorwoord**

06 **Verenigingsnieuws**

08 **SUP bij evenementen:** de eerste 'lessons learned'

12 **Een kopje koffie met...** Aiko Klein

14 **Beheer op basis van frequentie, beeld of beleving?**

18 **Vernieuwing vitale systemen vergt integrale aanpak** Woekeren met de duurzame stad

22 **Hondenbelasting:** een uitkomst of een last?

24 **De Afvalcoach:** allang geen stille kracht meer

28 **Openbare ruimte in Amsterdam**

30 **Naar een veiliger toekomst:** branchebrede aanpak voor veiligheid

34 **Pilot met kleinschalig elektrisch inzamelen** Spaarnelanden lanceert Spruit in de gemeente Haarlem

36 **Robuust in BOR**

40 **Eerste lichting trainees zwaait af**

44 **Actief inzetten op schoonboodschap:** onmisbaar voor schone toekomst

46 **Respect voor het erfgoed en de mensen**

50 **Column NVRD** Wendy de Wild

51 **Verhaal van de vloer:** Erwin van GAD

52 **Young NVRD**

54 **Woord uit Den Haag**

54 **NVRD evenementenkalender**

Colofon

Gemeentereiniging en Afvalmanagement (GRAM) is het officiële vakblad van de NVRD en verschijnt zes keer per jaar.

Contact
nieuws@nvrd.nl

Abonnementen
NVRD-leden ontvangen GRAM als onderdeel van hun lidmaatschap. Jaarabonnement ad € 125,02 excl. btw. België € 144,70 (Europa en buiten Europa op aanvraag). Abonnementen aanvragen of beëindigen kan via nieuws@nvrd.nl. Abonnementen moeten schriftelijk bij de NVRD en uiterlijk op 15 november worden opgezegd. Bij niet tijdige opzegging wordt het abonnement automatisch verlengd.

Redactie
Suzie van de Pas (NVRD – hoofdredacteur), Ilse van der Grift (NVRD – redactievoorzitter), Axel Roozen (gemeente Utrecht), Celine Heldring (gemeente Amsterdam), David de Vries (ACV), Diederik Notenboom (HVC), Jettie Nijenhuis (Spaarnelanden), Katja Beljaars (BAT Tilburg), Laura Kort (GAD), Max Narinx (gemeente Sittard-Geleen), Peter de Boer (Royal HaskoningDHV), Sabine Nijdam (gemeente Meppel), Sabrina van der Linden (Rijkswaterstaat)

Eindredactie
Vrhl Content en Creatie
www.vrhl.nl
(in opdracht van Elma Media B.V.).

Advertentie-exploitatie en vormgeving
Elma Media B.V.,
Silvèr Snoek - Sales Manager
0226 33 16 67
s.snoek@elma.nl,
www.elma.nl

Uitgever
NVRD, WTC Arnhem,
Nieuwe Stationsstraat 10,
6811 KS ARNHEM,
+31 (0)88 – 3770000,
post@nvrd.nl, www.nvrd.nl

Coverbeeld
Opruimwerkzaamheden na storm Poly, gemeente Haarlem

Hoewel door de uitgever de uiterste zorgvuldigheid is betracht, wordt voor de inhoud geen aansprakelijkheid aanvaard.

ISSN 1569-0458

© NVRD

GRAM wordt gedrukt op papier met het FSC®-keurmerk.

Suzie van de Pas

Woordvoerder en
hoofdredacteur NVRD

Bevlogen

Al heel mijn leven woon ik in Nijmegen. De woorden ‘Dar… en ’t is weer fris’, zijn dan ook in mijn brein gekerfd. Dagelijks zie ik de karakteristiek groene wagens rondrijden. Wat mij betreft is onze branche onlosmakelijk verbonden met een schone en frisse leefomgeving.

Van het legen van prullenbakken en containers, groenonderhoud, het schoonmaken van objecten tot plaagdierbestrijding: het werk in de openbare ruimte omvat een breed pallet aan taken. Na iets meer dan zes jaar in onze branche verbaas ik me nog altijd over die diversiteit. En misschien nog wel meer over de bevlogenheid waarmee mensen zelfs de meest niche taken oppakken.
Bij ons laatste Nationaal Gladheidbestrijdingscongres verwelkomden we meer dan 350 mensen. Allemaal gepast trots op de rol die zij spelen in het veilig houden van Nederlandse wegen. Een ander voorbeeld: voor de GRAM van september 2023 sprak ik een werkvoorbereider bomen. Veel meer enthousiasme over het onderhoud van bomen heb ik niet eerder meegemaakt. En in deze GRAM laten we diverse afvalcoaches aan het woord, die met een positieve invalshoek en een glimlach inwoners meenemen in hun verhaal.

Ook op onze jaarlijkse Vakdag – dit jaar op 20 november – horen we steeds weer hoe trots mensen zijn op hun vak. Ze houden van de vrijheid, de gezellige sfeer, maar vooral: van het bijdragen aan het schoonhouden van ‘hun stad/dorp/regio’. En terecht! Ik kan geen andere beroepsgroep bedenken die op dagelijkse basis zoveel positieve invloed heeft op het leven van de gemiddelde Nederlander. En die invloed wordt, naar mate we meer verlangen van onze leefomgeving, steeds groter.
Het is tekenend voor onze branche dat we dit werk desondanks ‘gewoon uitvoeren’. We slaan ons niet op de borst, schreeuwen niet van de daken en rijden niet toeterend door de straten (gelukkig, dat zou snel irritant worden). Onze AfvalHelden hebben als collectieve superkracht onzichtbaarheid, lijkt het wel.

Ik gun het ons als branche om soms die mantel van onzichtbaarheid van ons af te schudden. Laten we trots zijn op het werk dat we doen en de impact die we hebben op de leefomgeving van onze medeburgers. Want uiteindelijk zijn wij niet alleen de bewaarders van onze huidige leefomgeving, maar ook de architecten van een betere toekomst voor ons allemaal.

Nieuw lid

NV Afvalzorg Holding

Met honderd medewerkers zorgt Afvalzorg voor opslag, recycling en storten van afval. Ook houden zij zich bezig met de nazorg van verontreinigde locaties en het ontwikkelen van gesloten stortlocaties tot veilige, nieuwe (recreatieve) bestemmingen.

AFVALZORG

Nieuw lid

Regie op beheer

Albert Werner van Regie op Beheer adviseert gemeenten en organisaties over afvalbeheer en het beheer van de openbare ruimte. Ook leidt hij projecten, zoals de implementatie an een nieuwe inzamelstrategie.

Nieuwe directeur Cyclus: Arno van Haasterecht

Arno van Haasterecht is benoemd tot nieuwe directeur van Cyclus. Per 15 juli 2024 zal hij de dagelijkse leiding op zich nemen. “Het is een waar genoegen om de leiding te mogen nemen bij Cyclus, een organisatie die een vitale maatschappelijke rol vervuld. Ik zie ernaar uit om de medewerkers te ontmoeten en met veel enthousiasme aan de slag te gaan.”

Nieuwe directeur Avalex: Desiree Curfs

Het bestuur van Avalex stemde tijdens de vergadering op 16 februari 2024 unaniem in met de benoeming van Desiree Curfs als nieuw secretaris-directeur Avalex per 1 maart 2024. Zij neemt hiermee de taken over van Nicolet Dukker. Desiree Curfs heeft veel ervaring met het geven van leiding aan publieke organisaties met een maatschappelijke en urgente opdracht. Zij beschikt over ruime bestuurlijke ervaring, waaronder bij Stroomopwaarts en Rataplan.

Resultaten pilot Avalex bio-filter op GFT minicontainer

Vanaf 1 januari 2024 zijn gemeenten verplicht om bij hoogbouw GFT apart in te zamelen. Door GFT apart in te zamelen, is het te verwerken tot compost en biogas. Bij hoogbouw locaties bestaat het GFT vooral uit keukenafval en etensresten. Bij inpandige inzameling in hoogbouw kan de inhoud van de GFT-container, vooral bij warmere periodes, zorgen voor ongedierte en stankoverlast. Deze overlast kan voor bewoners een drempel zijn om GFT te scheiden. Na marktonderzoek heeft Avalex ervoor gekozen om een minicontainer met Bio-filter deksel als pilot in te zetten. Doel van de pilot was om te onderzoeken of het deksel met Bio-filter de overlast door geur en ongedierte helpt te voorkomen zodat meer mensen GFT gaan scheiden.

Gedurende een periode van zes maanden, inclusief de zomerperiode, is het deksel getest in Delft en Pijnacker-Nootdorp. Aan de pilot hebben 211 huisaansluitingen deelgenomen en zijn de 240L minicontainers uitgerust met een bio-filter deksel. De bewoners konden doormiddel van een enquête hun ervaring met de werking van het Bio-filter aangeven. Uit de enquête bleek het volgende:

- 28% van de deelnemers gaf aan meer GFT-afval weg te gooien sinds de komst van de container met bio-filter deksel;
- 85% gaf aan het GFT weg te gooien in een afbreekbaar zakje of keukenbakje;
- Ruim 75% van de deelnemers ervaarde geen of een enkele keer stankoverlast na de komst van de containers met het Bio-filter deksel;
- Ruim 70% gaf aan dat er geen of veel minder sprake is van ongedierte;
- 85% adviseerde Avalex de Gft-container met Bio-filter deksel ook op andere locaties in te zetten.

De pilot heeft ons geleerd dat het bio-filter deksel de overlast van stank en ongedierte grotendeels kan wegnemen en hierdoor het scheiden van GFT kan stimuleren. Mede hierdoor gaat Avalex het bio-filter deksel als inzamelmiddel inzetten bij hoogbouw complexen met een inpandige ruimte.

SUP bij evenementen

De eerste ‘lessons learned’

Tekst: **Friederike Kleijn**
Beeld: **Friederike Kleijn, Shutterstock**

Een nieuw evenementenseizoen is inmiddels van start gegaan. En de keuze is reuze. Marathons, wandelevenementen, muziek-, film-, food- of kunstfestivals: ze zijn behoorlijk in trek, ook na het inhaaleffect van corona in 2022. Oergezellig allemaal, maar ook milieuvervuilend. De nieuwe SUP-wetgeving is een stok achter de deur, maar vraagt ook veel van betrokken partijen.

Onlangs postte de stad Rotterdam na de afsluiting van de NN Marathon Rotterdam een filmpje op LinkedIn dat liet zien hoeveel stappen de medewerkers van de gemeentereiniging moesten maken om de straten weer schoon te krijgen. Een schitterend filmpje dat ruim 11.000 likes opleverde. Naast complimenten voor de harde werkers, werd er ook vol verbijstering op de immens grote hoeveelheid afval op en naast het parcours gereageerd. Onder de reacties op het LinkedIn-filmpje opperde iemand dat ‘minder evenementen’ uit het oogpunt van duurzaamheid wenselijk zijn. “Doe toch niet zo negatief”, antwoordde een ander. Milieuvervuiling weegt blijkbaar niet op tegen de gezelligheid, energie en saamhorigheid die evenementen met zich meebrengen.

Minder afval

Toch ontkomen we er niet aan om onze footprint bij evenementen te verkleinen door te werken aan minder afval, hergebruik en het verkleinen van CO2-uitstoot. De overheid dwingt ons daar ook toe met de Europese wetgeving rond Single Use Plastics (SUP). Die wordt in de hele EU ingevoerd, waarbij lidstaten zelf de ruimte hebben voor specifieke maatregelen en fasering van invoering. In Nederland geldt vanaf 1 juli 2023 en 1 januari 2024 een verbod op (gratis) plastic of plastic bevattende wegwerpbekers en -bakjes voor alle kantoren, bedrijven, supermarkten, horeca, sportclubs, verenigingen en evenementen. Het doel: 40 procent minder weggegooide bakjes en bekers in 2026. Eerder ging het om consumptie bij afhalen en bezorgen. Sinds januari 2024 is ‘consumptie ter plaatse’ onderhevig aan de nieuwe wetgeving.

Norm

Ter plaatse kan betekenen: in een open of een gesloten setting. De regels zijn

NN MARATHON ROTTERDAM
#demooiste
NN MARATHON ROTTERDAM
#demooiste
NN MARATHON ROTTERDAM
#demooiste

België ligt op ons voor als het gaat om wetgeving.

daarvoor verschillend. Voor open evenementen geldt de eerder ingevoerde toeslag, de zorg voor een retoursysteem en de mogelijkheid om je eigen beker of bakje mee te brengen. Voor gesloten evenementen, met een omheining en toegangscontrole, geldt de verplichting om te kiezen voor een circulair systeem. Herbruikbare bekers en bakjes hebben de voorkeur, of zijn zelfs 'de norm', zo luidt de formulering van het ministerie. Is dat niet haalbaar, dan is het gebruik van wegwerp-PET of rPET een alternatief, mits voldaan wordt aan 75 procent inzameling voor hoogwaardige recycling én melding vooraf bij de Inspectie voor Leefomgeving en Transport, ILT. Het inzamelpercentage van 75 procent geldt voor 2024 en wordt jaarlijks met 5 procent verhoogd naar 90 procent in 2027. Een forse aanmoediging om de weg van herbruikbare bekers en bakjes op te gaan.

Ervaringen

Hoe haalbaar dat laatste is, kunnen we leren van onze zuiderburen. België ligt op ons voor als het gaat om wetgeving. Daar geldt sinds juni 2023 voor evenementen een verbod op alle typen wegwerpbekers, uitgezonderd PET en blik bij een systeem dat 95 procent inzameling garandeert. Per 1 januari 2025 wordt dit verder aangescherpt met een verbod op alle bekers en bakjes voor eenmalig gebruik. Het gaat dan om het aanbieden van de drank aan eindgebruiker. Achter de bar mogen blikjes en flesjes worden uitgeschonken, om ter plekke verder gesorteerd te worden. Daarmee wordt nog niet op verpakkingen bespaard, maar wel zwerfvuil voorkomen. Sabine Plingers, verantwoordelijke bij de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM): "We raden dit echter wel af en promoten het gebruik van taps en grote flessen achter de bar. De bedoeling van de wet is ten slotte om op grondstoffen en verpakkingen te besparen. Maar we beseffen dat dit een heel andere organisatie van de bar vraagt." Is het een haalbare kaart? "Jazeker, zolang de organisatoren maar tijdig plannen en met alle aanbieders van dranken in gesprek gaan." Een aantal grote evenementen zoals de Gentse Feesten maakten de overstap al. Nu is het volgens Sabine Plingers zaak om iedereen mee te krijgen. Bijeenkomsten, zoals een recent groot congres, praktijkbezoeken en overleg met de sector moeten dat bewerkstelligen.

Service

Interessant in België is dat de meeste afvalbeheerbedrijven, daar 'intercommunales' genoemd, bekers en ander herbruikbaar serviesgoed inclusief wasservice aanbieden aan gemeenten en verenigingen. Dat hebben ze zelf in huis of geregeld via raamcontracten met leveranciers, waardoor ze het relatief goedkoop kunnen aanbieden. Ook afvaleilanden en een communicatietoolkit zitten in het servicepakket. OVAM stimuleerde de aankoop van bekers bij afvalintercommunales en lokale besturen met een subsidie tussen 2019 en 2022.

Tips

Aan de slag met verduurzaming?

- Informeer je goed over de regels en mogelijkheden. Dat kan via minderwegwerpplastic.nl en de pdf 'Wat gaat de SUP voor u betekenen?' van Rijkswaterstaat.
- De Helpdesk Afvalbeheer van het ministerie van Infrastructuur en Rijkswaterstaat is dagelijks bereikbaar voor vragen, telefonisch en via e-mail.
- Het Versnellingshuis NL Circulair kan je terzijde staan met advies en meer, zie www.versnellingshuisce.nl
- Praktijkervaringen zijn gedeeld via
  - ovam.vlaanderen.be/conferentie-herbruikbaar-cateringmateriaal-6-maart-2024
  - PDF Webinar SUP regelgeving – Ministerie van I&W

Daar geldt sinds 1 januari 2020 al een volledig verbod op het gebruik van wegwerpmateriaal bij overheidsevenementen. De subsidie hielp hen bij de overgang.

Hergebruik

In Nederland zijn gemeenten en festivalorganisatoren op hun eigen manier en tempo bezig met het verminderen van afval en invoeren van herbruikbare bekers en bakjes. Een aantal, zoals de gemeente Leiden en Nijmegen, gaat voorop in de strijd tegen minder afval. Leiden loopt aardig in de pas met onze zuiderburen. De stad koos rigoureus voor hergebruik en hanteerde een doelgroepgerichte benadering. Na succesvolle invoering in kantoren waren horeca, studentenverenigingen, sportverenigingen en evenementen aan de beurt. Per doelgroep organiseerde de stad informatieve sessies, werd naar praktische oplossingen gezocht, en ondersteunde de stad de overgang met subsidie, kennis en communicatie. Uit een recente presentatie van concernadviseur Esther van Drongelen-Huijgen blijkt Leiden goed op weg, hoewel evenementenorganisatoren wel tobben om de 'businesscase' sluitend te krijgen en sportverenigingen nog niet zover zijn. Hun activiteiten zijn 'hybride' doordat bezoekers een open evenement vormen maar de spelers in een gesloten setting opereren.

Recycling

Dat probleem kent Nijmegen als geen ander. Thomas Janssen, duurzaamheidsmanager van de Vierdaagsefeesten, kiest ook dit jaar voor rPet bekers. De bekers worden achter de bar verzameld, door de inzamelaar en verwerker gecontroleerd op vervuiling en gerecycled tot nieuwe bekers. Daarmee is een 'closed loop' bereikt. Dit jaar zal de focus liggen op verhoging van het inzamelpercentage naar 75 procent. Dat was vorig jaar 66 procent. Volgens Thomas Janssen zal dit vooral bereikt moeten worden met slimme inzameloplossingen en communicatie om 'de laatste beker' te redden, die na tig biertjes nu nog vaak op de grond belandt. Verder zullen deze zomer pilots worden gehouden met herbruikbare en composteerbare bakjes, zodat daar in 2025 keuzes in gemaakt kunnen worden.

> **Er is sprake van bekerdiscriminatie.**

Tegenwind

Wie aan de slag wil met verduurzaming en overheidsbronnen raadpleegt, leest in het taalgebruik een duidelijke 'nudging' richting hergebruik. Herbruikbaar is 'de norm', en 'bij uitzondering' mag gebruik worden gemaakt van wegwerpplastic. Die formuleringen zijn begrijpelijk, want zonder grootschalig hergebruik komt het doel (40 procent minder weggegooide plastic bakjes en bekers in 2026) mogelijk in gevaar. Toch schuurt dit woordgebruik, omdat de keuze blijft bestaan tussen recycling en hergebruik. Ook is niet iedereen ervan overtuigd dat hergebruik duurzamer uitpakt. "Er is sprake van bekerdiscriminatie", vindt directeur Bert Hengeveld van Bordex, verpakkingsproducent van zowel soft als hard cups. "Nederland heeft bewezen systemen voor wegwerpbekers. Met een statiegeldmuntje, inzamelboxen, afvalcontainers en duidelijke instructies leveren bezoekers de meeste bekers in. Met die systemen worden net zulke goede resultaten bereikt als met de harde herbruikbare bekers." Een dergelijke tegenwind was te verwachten. Ook staatssecretaris Vivianne Heijnen ervaarde dat afgelopen najaar nadat enkele moties werden aangenomen die belangrijke onderdelen van het maatregelenpakket raken. Deze zullen worden uitgevoerd door een volgend kabinet, afwachten dus.

Footprint voor lief

Inmiddels viert Leiden zijn eerste successen: 1,2 miljoen bekers op jaarbasis worden bespaard. Een besparing op grondstoffen en op inzamelkosten. Wat vinden de evenementbezoekers zelf? Het is een illusie dat die zullen wegblijven omwille van duurzaamheid. We nemen deze footprint blijkbaar voor lief. Tegelijkertijd blijkt de bereidheid om bij te dragen aan recycling én hergebruik in praktijk groot. Dat leren de ervaringen in Leiden, in Nijmegen en ook elders in het land.

BIOLOGIC
ESE
DeBries
VOOR HOOGBOUW EN APPARTEMENTEN!
WATER EN KOOLSTOFDIOXIDE
MICRO-ORGANISMEN EN ENZYMEN
ORGANISCH AFVAL
Biologische filter
"Duurzaamheid en hygiene gaan hand in hand."
EEN FRISSE OPLOSSING VOOR GFE AFVAL
www.ese.com
www.nl.biologic.de

ELECTROCAR BV
Zet jij de volgende duurzame stap?
Breedte 130cm, ideaal in de stad
Opbergruimte 0,5 m3 onder de laadbak
Nederlandse ontwikkeling - productie
Veegvuil of open laadbak
Gesloten bestel voor machines of 3 rolcontainers
Gesloten bestel met 4,5 m3 laadruimte
CargoLEV
Light Electric Vehicles
info@electrocar.eu
+31 (0)316-200091
www.electrocar.eu

Aiko Klein
Voorzitter van NVRD Expertgroep BOR

Een GRAM over het beheren van de openbare ruimte... Een lid van de NVRD voorstellen... Eén plus één is twee, dat moest natuurlijk Aiko Klein worden. Als voorzitter van NVRD Expertgroep BOR heeft hij als geen ander affiniteit met het thema. Hij staat ons te woord – hoe toepasselijk – bij een congres over de fysieke leefomgeving.

Tekst: **Suzie van de Pas**
Beeld: **Aiko Klein**

Kan je jezelf voorstellen?

"Ik ben Aiko Klein, al ruim twintig jaar werkzaam in de sector. Eerst lange tijd als organisatieadviseur. Daarbij richtte ik me op vraagstukken over de buitendienst. Hoe kunnen we het beheren van de openbare ruimte goed organiseren? Hebben we een eigen dienst, willen we samenwerken met andere diensten of toetreden bij een publiek bedrijf? Het kwam allemaal aan bod. Nu werk ik ruim vijf jaar bij ROVA, waar ik op dit moment manager strategie en ontwikkeling ben. Vanuit die hoedanigheid houd ik me bezig met onder andere de ontwikkeling van ons werk in de branche. Ik heb ook het geluk om voorzitter van de Expertgroep BOR van de NVRD te zijn."

Wat zijn volgens jou de grootste ontwikkelingen op het gebied van de openbare ruimte?

"De ambitie en het gevoel van urgentie worden steeds groter. We zien in dat we iets moeten met de grotere maatschappelijke thema's als biodiversiteit en klimaatverandering. Tegelijkertijd is lokaal en regionaal concrete actie nodig.
Het is een balans tussen de 'orde van de dag' en problemen met een hoog abstractieniveau. We moeten parallel aan het beheren van wat er al is, ook aandacht besteden aan het inrichten van nieuw terrein. Nieuwe initiatieven zijn heel waardevol, maar met alleen herinrichting gaan we er tientallen jaren over doen om de afname van biodiversiteit het hoofd te bieden. We moeten dus ook dat wat er al is, anders beheren. Dat ontwikkelen tussen de hectiek van de praktijk door vraagt aandacht. Anders blijf je achter de feiten aanlopen.
Zorg daarom dat je beheerplannen goed op orde hebt en daarin ook maatregelen opneemt om de uitdagingen het hoofd te bieden. En update deze ook periodiek met alle nieuwe kennis die we vergaren."

Wat vind je het leukste aan je werk?

"Ik wil graag een 'impactvolle' baan. De afwisseling ligt me: van ambities en globale vraagstukken naar kleinere en grotere acties vandaag de dag. Je bent niet alleen maar aan het nadenken en plannen aan het schrijven, maar je ziet ook wat ermee gebeurt. Je bent ook niet in je eentje aan het werk: op landelijk en regionaal niveau werk je samen, maar ook binnen ROVA. Ik sta altijd weer versteld van de maatschappelijke betrokkenheid en kennis binnen onze organisatie."

Met wie zou jij een kopje koffie willen drinken?

"Arjan Hijdra, de nieuwe hoogleraar verbonden aan Managing Public Space (MPS) en de Universiteit van Wageningen. Het is een mooie samenwerking tussen de vereniging en MPS als kennisbron. Ik heb hem al gesproken, dus dat gaat gebeuren!"

Tekst: **David de Vries en Max Narinx**
Beeld: **Cyclus**

Beheer op basis van frequentie, beeld of beleving?

De openbare ruimte vormt het canvas van ons dagelijks leven. De kwaliteit en beleving daarvan hebben directe invloed op onze ervaring en welzijn. Van oudsher moet de openbare ruimte schoon, heel en veilig gehouden worden. Echter, bij gemeenten en reinigingsdiensten groeit het besef dat de manier van beheren invloed heeft op de ervaring ervan. We streven inmiddels niet meer alleen naar een objectief goede kwaliteit, maar ook naar een hoogwaardige beleving.

De inrichting en het beheer van de openbare ruimte is in ontwikkeling. De transitie van het cyclisch uitvoeren van onderhoudstaken naar het visueel beoordelen van kwaliteitsaspecten is inmiddels vrijwel overal afgerond. Omdat de beheeraanpak voor een deel bepaalt hoe de gebruiker de openbare ruimte ervaart, is de volgende stap het meenemen van de gebruikerservaring in de planning en uitvoering van de beheertaken. Dit gaat dus verder dan de objectieve en fysieke staat. Je kunt hiervoor diverse aanpakken volgen.

Frequentiegestuurd

Een frequentie gestuurde aanpak neemt een vooraf bepaalde uitvoeringsfrequentie als uitgangspunt. Er wordt gewerkt volgens een vastgesteld schema. Straten worden bijvoorbeeld vier, zes of acht keer per jaar geveegd. Niet de behaalde (beeld)kwaliteit, maar de bepaalde frequentie is leidend. Het plannen van taken op basis van frequentie zorgt voor gestructureerd en planbaar gebruik van middelen en personeel. Opdrachtgevers en inwoners weten wat ze kunnen verwachten qua onderhoud en kosten, omdat vooraf al bepaald is welke taken wanneer worden uitgevoerd. Deze aanpak stamt nog uit de tijd dat beheertaken simpeler waren. Door het gebruik van bijvoorbeeld chemische bestrijdingsmiddelen was er nauwelijks differentiatie in werkzaamheden. Tegenwoordig gaat dat door onder andere strengere wet- en regelgeving vaak niet meer op en moet het resultaat nagestreefd worden met een pakket aan maatregelen.

Beeldgestuurd

Bij beeldgestuurd beheren staat de objectieve visuele staat van de openbare ruimte centraal. Gemeenten analyseren de openbare ruimte op basis van de 'beeldkwaliteit'. Meestal wordt hiervoor gebruik gemaakt van de CROW-beeldmeetlatten. Beeldgestuurd werken kan je op verschillende manieren invullen. In sommige werkgebieden is bijvoorbeeld een schouwer actief die continu de openbare ruimte beoordeeld en bijna 'in realtime' bepaalt welke stukken openbare ruimte niet meer aan de beeldkwaliteit voldoen en dus moeten worden opgenomen in de beheerplannen. Het is ook mogelijk de vastgestelde beeldkwaliteit na te streven door de taken op een bepaalde frequentie uit te voeren op basis van ervaring en expertise. Door deze benadering kunnen gericht verbeteringen worden doorgevoerd die inspelen op omgevingsfactoren. Zo zijn het gebruik en de druk op de openbare ruimte van invloed op de kwaliteit. In de regel raakt een drukke winkelstraat bijvoorbeeld sneller vervuild dan een rustige woonwijk. Om dezelfde kwaliteit te behalen zijn in de winkelstraat meer en/of vaker reinigingswerkzaamheden nodig. Denk hierbij ook aan de inrichtingskeuzes en de staat van de assets. Waar stoeptegels niet goed aansluiten kost het meer inspanning om onkruid te beheersen. Maar ook het weer beïnvloedt de groeipatronen. Na een lange en strenge winter heeft onkruid meer moeite om te groeien. Zelfs de hoeveelheid gebruikt strooizout kan effect hebben op het groeipatroon van onkruid later in het jaar. Beeldgestuurd beheer poogt om met deze factoren rekening te houden en zoveel mogelijk het vastgestelde beeldkwaliteitsniveau te realiseren. In de communicatie aan inwoners/gebruikers en opdrachtgevers zijn de visuele beelden (beeldmeetlatten) een vrij toegankelijk middel om uitleg te geven aan gebruikers en opdrachtgevers.

> **Een drukke winkelstraat raakt sneller vervuild dan een rustige woonwijk.**

Belevingsgestuurd

Beeldkwaliteit meet je dan wel objectief, toch is deze niet altijd in lijn met de beleving van gebruikers. De CROW-beeldkwaliteit gaat

bijvoorbeeld uit van het aantal stuks zwerfafval, maar maakt daarin geen onderscheid tussen de soorten en groottes. Gebruikers zien liever vijfentwintig sigarettenpeuken dan één gebruikte drugsnaald. Een persoon die onlangs in een hondendrol is gaan staan, zal zich meer storen aan hondenpoep dan aan blikjes. Graffiti kan ervaren worden als storend en aanstootgevend, maar ook als kunst en een verrijking van het straatbeeld. De beeldkwaliteitscore geeft deze nuances niet altijd weer. Belevingsgestuurd beheer van de openbare ruimte probeert ook de ervaring van de gebruikers mee te nemen in het organiseren van de uitvoering.
Door te focussen op de beleving van de gebruikers creëer je potentieel een meer tevreden en betrokken gemeenschap. Het ligt voor de hand om de gebruikers actief te betrekken bij de communicatie over en het vormgeven van de beheertaken. Naast de traditionele kwaliteitsindicatoren worden belevingsindicatoren gebruikt om de kwaliteit van de openbare ruimte te meten, zoals veiligheid, comfort, esthetiek en sociale cohesie. Maar hoe doe je dat?

Gebruikers zien liever vijfentwintig sigarettenpeuken dan één gebruikte drugsnaald.

Input van de gebruiker

Communicatie tussen beheerder en bewoners draagt bij aan het succesvol beheren en onderhouden van de openbare ruimte, maar ook aan de ervaring daarvan. Goede en transparante communicatie zorgt voor meer betrokkenheid, begrip en tevredenheid bij de betrokken partijen. Enkele vormen van communicatie en afstemming zijn:

- ***Openheid en transparantie.*** Het is essentieel dat gemeenten open en transparant zijn over hun beleid, plannen en beslissingen met betrekking tot het beheer van de openbare ruimte. Dit kan worden bereikt door regelmatige updates te geven via bijvoorbeeld gemeentelijke websites, nieuwsbrieven of sociale media.
- ***Participatie.*** Het betrekken van bewoners bij besluitvormingsprocessen en het verzamelen van feedback over hun behoeften en zorgen is van groot belang. Gemeenten kunnen dit doen door bijvoorbeeld bewonersbijeenkomsten, enquêtes of online platforms voor burgerparticipatie te organiseren.

- ***Informatieverstrekking.*** Het verstrekken van duidelijke informatie aan bewoners over bijvoorbeeld schoonmaakschema's, onderhoudswerkzaamheden en mogelijke verstoringen in de openbare ruimte is belangrijk om verwachtingen te managen en bewoners voor te bereiden op veranderingen.
- ***Gebruikersfeedback.*** Feedback van bewoners, gebruikers en belanghebbenden over eventuele problemen, zorgen of suggesties geeft inzicht in de behoefte aan onderhoud. Hulpmiddelen om feedback op te halen zijn enquêtes, belevingsscans en meldingen openbare ruimte.
- ***Responsiviteit.*** Het is belangrijk dat gemeenten snel reageren op vragen, klachten en suggesties van bewoners met betrekking tot het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Het tonen van empathie en het serieus nemen van de zorgen van bewoners draagt bij aan het opbouwen van vertrouwen en een positieve relatie.
- ***Samenwerking.*** Het betrekken van bewoners bij het daadwerkelijke beheer en onderhoud van de openbare ruimte, bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk of buurtinitiatieven te ondersteunen, kan de betrokkenheid vergroten en leiden tot een gevoel van eigenaarschap en trots in de gemeenschap.

Steeds in ontwikkeling

De beheeraanpak ontwikkelt zich van frequentie gestuurd, naar beeldgestuurd en inmiddels naar belevingsgestuurd. Belevingsgestuurd werken is complex en niet altijd tastbaar, maar heeft ook veel potentie. Het betrekken van inwoners in de werkwijze heeft meestal een positief effect op de beleving ervan. Beschikbare informatie over het meenemen van belevingsaspecten neemt jaarlijks toe en steeds vaker wordt geëxperimenteerd met het inspelen op de behoeften en verwachtingen van de inwoners en gebruikers.

VAN DER STEEN
REINIGING & TRANSPORT

Van der Steen Reiniging & Transport B.V. is specialist in het uitvoeren van werkzaamheden aan alle soorten en merken onder- en bovengrondse **containers** voor papier, glas, textiel, PMD, INCO, GFT en restafval. Compleet ontzorgd en neutraal.

- Keuren van onder- en bovengrondse containers.
- Preventief en correctief onderhouden van onder- en bovengrondse containers.
- Professioneel reinigen van onder- en bovengrondse containers, betonput, zuil en voetgangersplateau.
- Leveren van onderdelen voor onder- en bovengrondse containers.
- Verplaatsen van containers.
- Verhuur inzamelvoertuigen voor het machinaal ledigen van onder- en bovengrondse containers.
- Verhuren van tijdelijke bovengrondse containers voor iedere afvalfractie.
- Adviseren en begeleiden m.b.t. nieuw te plaatsen of vervangen van containers.

We beschikken over diverse one-stop reinigingsvoertuigen, vacuüm-units, servicewagens met kraan en service bussen. Wij blijven voortdurend investeren waardoor we ook in de toekomst aan de vraag kunnen voldoen.
Ons werkgebied is over de gehele Benelux.

Waterplein bij het Zadkine-college in Rotterdam: ruimtelijke ontwikkeling gaat samen met klimaatadaptatie

Vernieuwing vitale systemen vergt integrale aanpak **Woekeren met de duurzame stad**

Met een veelvoud van partijen werken gemeenten aan tal van transities; van energie en water tot schone mobiliteit en circulariteit. Allemaal trekken ze aan de schaarse ruimte boven en onder de grond. Een integrale systeemgerichte aanpak is geboden. “Als we op dezelfde voet doorgaan, gaan we de doelen absoluut niet halen.”

Tekst: **Pieter van den Brand**
Beeld: **Gemeente Utrecht, gemeente Rotterdam, Pieter van den Brand**

Netcongestie door een overvol elektriciteitsnet, de steeds extremere plensbuien door de klimaatverandering of nieuwe woningen die geen drinkwateraansluiting kunnen krijgen. De vitale systemen kraken in hun voegen. Niet alleen elektriciteit en drink- en afvalwater, maar ook warmte, mobiliteit, afval en data. Ontwikkelingen die ook de afvalsector raken. De elektrificatie van het wagenpark staat onder druk door de netcongestie. In de drukke ondergrond van het stedelijk gebied met zijn kabels en leidingen is lastig een plek voor ondergrondse afvalcontainers te vinden. De waterpasserende bestrating met zijn brede voegen, als wapen tegen de steeds overvloedigere regenval, is een ware beproeving voor de veegwagens van het wijkbeheer, en in winterperioden ook voor de gladheidsbestrijding.

Vitale systemen

“Tot nu toe werd eerst de stad ontwikkeld en hobbelde de afvalinzameling en het wijkbeheer daar achteraan”, vertelt adviseur Schone & Circulaire Stad Jan Fischer van de gemeente Rotterdam. “Voor ons is dat een lastig vertrekpunt.

Uiteindelijk vinden we linksom of rechtsom wel een uitweg, maar dat zijn minder dan suboptimale oplossingen." Fischer neemt vanuit de dienst Stadsbeheer deel aan het vorig jaar gestarte programma Vitale Systemen van Rotterdam. De diensten van de gemeente trekken hierin samen op. "Het programma is een uitgelezen kans ons vakgebied al aan de voorkant van ontwikkelingen over het voetlicht te brengen. We hebben een analyse gedaan en van daaruit een methode ontwikkeld, om meer grip te krijgen op wat er onder en boven de grond aan vitale systemen op de rol staat. We kijken nu samen integraal waar de kansen en beperkingen liggen."

Een eerste begin zijn de 'Waterpleinen'. Rotterdam is kwetsbaar voor extreme neerslag, driekwart van de stad ligt onder het niveau van de Maas. Om de sponswerking van het gemeentegebied te vergroten, zijn innovatieve speelpleinen aangelegd met onder de grond een op het regenwaterriool aangesloten waterberging, die hemelwater tijdelijk vasthoudt en langzaam afvoert. Het Waterplein bij het Zadkine-college kan zo'n 1,7 miljoen liter water verstouwen. "Ruimtelijke ontwikkeling gaat samen met klimaatadaptatie. We zullen in de openbare ruimte vaker dit soort dubbelslagen moeten maken. Wat nodig is zijn systeeminterventies", zegt Fischer.

Samenhang

Rotterdam wil de nieuwe werkwijze de komende jaren verder in praktijk gaan brengen. "In 2030

loopt ons contract voor de verwerking van huishoudelijk afval af. We vinden het belangrijk ons nu al grondig te gaan oriënteren", zegt Fischer. "Voorheen zouden we dat binnen ons eigen systeem hebben gedaan, nu doen we dat in samenhang met andere systemen. Zo moeten onze overslaglocaties in het centrum liggen om aan- en afrijtijden te beperken. We willen het afval zo snel mogelijk van de auto op de boot krijgen. Dat is veel duurzamer. Daarom gaan we samen met onze collega's van stadsontwikkeling bekijken hoe deze locaties daadwerkelijk een plek in de binnenstad kunnen krijgen. Het is zaak dat we met elkaar tot een zo optimaal mogelijke oplossing komen. We hebben enorme ambities voor 2030 en 2050. Iedereen is het erover eens dat als we op dezelfde voet doorgaan, we de doelen absoluut niet gaan halen."

Koppelkansen

In Amsterdam is ook Maarten Claassen hiervan overtuigd. Hij is aanjager en regisseur van het programma Koppelkansen dat de gemeente met Waternet en netbeheerder Liander uitvoert. "Er liggen grote opgaven op het gebied van de warmtetransitie en elektrificatie. Het drinkwaternet en het rioolstelsel vergen meer capaciteit. Er moeten leidingen bij en er liggen er al heel veel. De bebouwing en omgeving moeten verduurzaamd worden. Ons programma is ontstaan vanuit de noodzaak dat je al deze opgaven niet in je eentje en niet op één thema voor elkaar krijgt. Een gecoördineerde inzet is vereist."
Niet dat het vanzelf gaat, weet Claassen. "Organisaties zijn sterk verkokerd, iedereen kent strakke taken, budgetten en rollen. De geldstromen zijn versnipperd. Je bent al snel over normen en regeltjes aan het bekvechten. Door samen in koppelkansen te denken, willen we tot nieuwe oplossingen komen."

'Regentuin' in het nieuwe Beurskwartier in Utrecht (artist impression)

Vindplaats

Als voorbeeld noemt Claassen het integraal gebiedsplan voor Haven-Stad. Het huidige industriegebied aan de noordzijde van het centrum binnen de Ring A10 is een nieuwe vindplaats voor woon- en werkwijken met duizenden woningen en arbeidsplaatsen. "Het is een ingewikkeld gebied. Zo is de bereikbaarheid met nieuwe railverbindingen een belangrijk punt. Er zijn omvangrijke infrastructurele ingrepen nodig, zoals onderstations, om iedereen van voldoende stroom te voorzien. Dat speelt nu al. Als je alle opgaven die er liggen, volgens het boekje in elkaar moet passen, dan lukt dat niet. Het is een ruimtelijke puzzel waar we ons integraal over buigen. Zo willen we de gebiedsontwikkeling versterken en versnellen."
Tot nu toe pakt de samenwerking goed uit, aldus Claassen. "We hebben het proces bewust zo ingericht dat we van elkaar leren hoe de verschillende systemen in elkaar zitten en dat we leren van elkaars inzichten. We kunnen parallel zien welke ontwikkelingen eraan komen en kunnen keuzes op elkaar afstemmen. Wanneer moet de riolering klaar zijn of wanneer moet je het net verzwaren? Dat werkt ook door in de inrichting van de bovengrond met groen en beplanting. Waar kunnen we bomen plaatsen? Alles raakt elkaar. Dat maakt dat je tot andere oplossingen en tot synergie komt, zodat er voor iedereen winst te behalen is. Je kunt met elkaar slimmer investeringen doen. Aan de voorkant is het proces langer. Het vergt meer tijd en aandacht. Maar je verdient dat enorm terug doordat je betere plannen kunt maken. Het denken in vitale systemen hebben we in Haven-Stad al behoorlijk in de vingers. Nu willen we dat stadsbreed aanpakken. Er ligt een grote potentie."

Samenhang

Onderzoeker ruimte, transities en stedelijke innovatie Geiske Bouma van TNO ondersteunde

Tripkade in Utrecht: vanwege de kabels en leidingen in de bodem is er geen plek voor ondergrondse afvalcontainers

Rotterdam en Amsterdam bij hun systeemanalyse. “Het is belangrijk de samenhang tussen de vitale systemen goed te begrijpen en te achterhalen waar ze elkaar aanvullen of in de weg zitten. Zo kun je bijvoorbeeld in een vroeger stadium zien dat een drinkwaterleiding bij een buis van het warmte-net komt te liggen, wat ongewenst is omdat er door de hoge temperatuur kans is op bacteriegroei in het drinkwater. Als iedereen in zijn eentje aan de slag gaat, is de ruimte snel op. Vanuit dat inzicht kun je tot een robuuste toekomstbestendige programmering komen.”

Daar is inderdaad een andere manier van werken bij nodig, weet Bouma. “Je moet niet langer in je eigen koker blijven, maar samen optrekken, binnen de eigen organisatie en met externe partners als netbeheerders, waterschappen, openbaarvervoer-bedrijven en ook natuurorganisaties. Doe dat zo vroeg mogelijk, zodat de hele problematiek in één keer op tafel ligt. Stedelijke innovatie begint aan de voorkant. Ik wil beslist niet onder stoelen of banken schuiven dat het een uitdagend proces is. Het zal best knetteren. Ontwikkelingen zitten elkaar vaak in de weg, maar zo kun je samen de opties afpellen om verder te komen. En je krijgt meer begrip voor de dilemma’s waar de ander voor staat en leert steeds meer elkaars taal te spreken.”

> **Je moet niet in je eigen koker blijven, maar samen optrekken.**

Utrecht

In Utrecht geeft gebiedscoördinator Beurskwartier Aagje Loef van de gemeente een rondleiding door het Beurskwartier, pal achter Utrecht Centraal en het U-vormige stadskantoor met zijn twee markante witte torens. Het omvangrijke gebied rond de Jaarbeurshallen is volop in transformatie naar een duurzame stadswijk vol woningen, kantoren en ontspanning. Iconische gebouwen zijn in de maak, zoals de woon-werktorens van Wonderwoods. Balkons en gevels zijn weelderig beplant. “Tot nu toe was dit een monotoon kantorengebied,” vertelt Loef, “nu maken we er een bruisende woon- en werkomgeving van met veel ruimte voor creatieve bedrijvigheid.”
Ook in het nieuwe Beurskwartier is duurzaamheid troef. De bouwers krijgen de eis dat de omgeving klimaatbestendig blijft. Regenwater wordt ter plekke opgenomen in de grond en gaat zo min mogelijk naar de riolering. In de openbare ruimte komen ‘regentuinen’, verlaagde groenstroken waarin het water alleen zichtbaar is tijdens piekbuien. Naast de tijdelijke openbare ‘Tuin van Croese’ komen er straks twee parken met horeca-paviljoen. “De groene inrichting is ook goed tegen de hittestress”, benadrukt Loef.

Samenspel

De visie achter de herontwikkeling van het Jaarbeursgebied kreeg met name gestalte door de stedenbouwkundigen van de gemeente. De invulling van het gebied zelf is echter een samenspel van de verschillende gemeentelijke afdelingen, legt Loef uit. “Dat heeft enorm bijgedragen aan het inpassen van de mix aan functies in het gebied.”

In deze mix is geen plek voor de traditionele afvalinzameling. Er komen geen ondergrondse afvalcontainers in het nieuwe Beurskwartier. Voor het restafval van bewoners worden per gebouw centrale ‘mini-hubs’ ingericht. In hun toekomstige keuken gaan bewoners proefdraaien met gfe-vermalers. “We kregen onlangs toe-stemming van het waterschap voor een pilot”, zegt Loef. “De gfe-stromen worden hergebruikt. Er ontstaat niet alleen minder restafval, ook wordt het schoner voor de nascheiding. Zo houden we meer grondstoffen over.”

Hondenbelasting: een uitkomst of een last?

Tekst: **David de Vries en Max Narinx**
Beeld: **Shutterstock**

Is hondenbelasting iets van de afgelopen eeuw? In Nederland bestaat het heffen van hondenbelasting al geruime tijd. Omstreeks de vijftiende eeuw werd de eerste hondenbelasting geheven. De inkomsten werden gebruikt voor de armen. Dit veranderde in de loop van de tijd. De hondenbelasting werd gebruikt om de overlast van rondzwervende honden en de verspreiding van hondsdolheid in te perken.

In de huidige situatie wordt de hondenbelasting geheven om overlast door hondenpoep terug te dringen. De hondenbelasting is een belasting die naar de algemene middelen vloeit, wat betekent dat de gemeente de inkomsten uit die belasting naar eigen inzicht mag besteden.

Hondenbelasting

Artikel 226 van de Gemeentewet geeft gemeenten de mogelijkheid hondenbelasting te heffen. Het artikel beschrijft alleen honden, overige (huis)-dieren worden niet benoemd. De inkomsten hoeven niet alleen gebruikt te worden voor de aanleg en het onderhoud van hondenvoorzieningen.

Overlast hondenpoep, huidige situatie

CBS monitort jaarlijks in de Veiligheidsmonitor zeventien verschillende vormen van overlast. De verschillende overlastvormen zijn onderverdeeld in vier categorieën: fysieke verloedering, sociale overlast, verkeersoverlast en milieuoverlast. Overlast van hondenpoep is onderdeel van de fysieke verloedering. In 2023 was het grootste overlastprobleem hondenpoep: circa 57 procent van de deelnemers aan het onderzoek gaf aan hier zelf overlast van te ervaren en 16 procent ervaarde zelfs veel overlast.

Ontwikkeling over de afgelopen tien jaar

Om na te gaan welke gemeenten hondenbelasting heffen, is gebruikgemaakt van de Atlas lokale lasten van het kenniscentrum COELO. De afgelopen tien jaar heeft het wel of niet heffen van hondenbelasting ontwikkelingen doorgemaakt, door politieke besluitvorming en maatschappelijke veranderingen. Hieronder een overzicht van de ontwikkelingen in 2014, 2019, 2023 en 2024:

- ***2014:*** In 2014 hief van de 400 gemeenten ongeveer 69 procent (277 gemeenten) hondenbelasting. De tariefverschillen: het laagste tarief was €9,96 en het hoogste tarief was €126,80. Ook de indexatie van de belasting liep uiteen van laagste percentage -49 procent tot het hoogste percentage 34 procent.
- ***2019:*** 5 jaar later in 2019 hief van de 355 gemeenten ongeveer 57 procent (201 gemeenten) nog hondenbelasting. Het laagste tarief was €15,37 en het hoogste tarief €124,80. Ook dit jaar liep de indexatie van de belasting uiteen van laagste percentage -76 procent tot het hoogste percentage 38 procent.
- ***2023:*** Vorig jaar hief van de 342 gemeenten ongeveer 40 procent (136 gemeenten) nog hondenbelasting. Het laagste tarief was €25,00 en het hoogste tarief was €137,28. Ook dit jaar liep de indexatie van de belasting uiteen van laagste percentage -41 procent tot het hoogste percentage 11 procent.
- ***2024:*** Dit jaar zet de daling van het aantal gemeenten dat hondenbelasting heft door. In 2024 zijn er nog 120 gemeenten (35 procent) die hondenbelasting heffen. Het laagste tarief was €18,40 en het hoogste tarief was €145,44. Ook in 2024 loopt de indexatie van de belasting uiteen van laagste percentage -51 procent tot het hoogste percentage 14 procent.

Bestemming van de hondenbelasting

In Nederland is de hondenbelasting een lokale belasting die door sommige gemeenten wordt geheven. De opbrengsten uit deze belasting worden gebruikt voor diverse gemeentelijke doeleinden, waaronder:

- ***Overlast van hondenuitwerpselen verminderen:*** hondenpoep verwijderen uit de openbare ruimte, bakken voor hondenpoep plaatsen en zakjes voor het opruimen verstrekken.
- ***Onderhoud van hondenuitlaatplaatsen:*** het creëren en onderhouden van speciale gebieden waar honden kunnen worden uitgelaten en gesocialiseerd.
- ***Handhaving van hondenregelgeving:*** het financieren van activiteiten, zoals het handhaven van aanlijn- en opruimverplichtingen, het controleren op hondenlicenties en het afhandelen van klachten over overlast veroorzaakt door honden.
- ***Voorlichting en bewustwording:*** het organiseren van campagnes om verantwoord hondenbezit te bevorderen, inclusief het belang van training, socialisatie en het opruimen van hondenpoep.
- ***Onderhoud van andere voorzieningen:*** de financiële middelen worden ook voor andere algemene voorzieningen gebruikt, zoals groen- en wegenonderhoud.

Waarom wel of geen hondenbelasting

Bij de ene gemeente wordt de hondenbelasting bestempelt als niet meer van deze tijd. Daarnaast is het belasting heffen voor een bepaalde groep inwoners politiek-bestuurlijk niet wenselijk. Hierdoor wordt de belasting afgeschaft. Er zijn gemeenten die hebben besloten om de hondenbelasting af te schaffen.
Aan de andere kant zijn er gemeenten die de hondenbelasting hebben verhoogd. Zo beschrijft een gemeente zowel de positieve als negatieve aspecten van honden, waaronder overlast. De overlast zoals het zorgen voor angst en irritatie, en soms een verwonding. Loslopende honden op plekken waar dit niet is toegestaan, blaffende honden en hondenpoep zorgen jaarlijks voor overlast. Vooral hondenpoep is een grote ergernis. Dat blijkt uit de CBS-gegevens van 2023. Vanuit dit oogpunt heffen verschillende gemeenten de belasting.
Als de trend doorzet zullen de gemeenten die hondenbelasting heffen afnemen.

De Afvalcoach: allang geen stille kracht meer

Tekst: **Katja Beljaars**
Beeld: **gemeente Breda, Dar, Meerlanden, Avalex, Cure, Buha, gemeente Tilburg**

Afvalcoach, Grondstoffencoach, Schone Buurtcoach, Coach Goed Inzamelen, Milieucoach en voorloper. De afvalcoach is aanwezig in wijken met vervuiling, maar is ook een vraagbaak op evenementen, een gids bij rondleidingen en een gastdocent op scholen. Niet alleen de benamingen van het beroep verschillen, maar ook de uit te voeren taken en het dienstverband.

Lieve Kooijman, Midwaste: "Op onze eerste bijeenkomst van het Afvalcoach Netwerk in januari vroegen wij iedereen communicatiemiddelen mee te nemen. Daar zie je dat het taalgebruik en de regelgeving per gemeente verschilt. Het viel mij op dat alle afvalcoaches uit zijn op een vriendschappelijke confrontatie met de bewoner. Ik was onder de indruk van de onderhandelingskwaliteiten en het geduld van deze mensen. Het Afvalcoach Netwerk heeft nu zestig leden, hoewel we op Linked met tachtig zijn. Daar zien wij ook veel anderen die mét afvalcoaches werken. Veel van onze afvalcoaches doen niet aan social media; zij zijn meer van het échte gesprek."

Afvalcoaches Ad, Walter en Maurits, gemeente Breda

Een aantal afvalinzamelaars aan het woord

Nanda Bekers, gemeente Breda – Afvalservice: "Sinds maart 2020 hebben wij afvalcoaches Ad, Walter en Maurits. In eerste instantie riepen we de functie in het leven om de bijplaatsingen bij ondergrondse containers tegen te gaan. Nu is hun rol breder getrokken. Ze informeren de inwoner, zijn met de wooncoöperaties en VvE's in gesprek, verzorgen presentaties bij de opstartklas van nieuwkomers en geven uitleg over hoe wij in Breda het afval scheiden. Ze werken met de 'rode kaartenroute'. Ze gaan langs de deur om de inwoner uit te leggen waarom ze een rode kaart hebben gehad

Grondstofcoach Erwin, Meerlanden

en hoe ze dit kunnen voorkomen. Ook zijn we bezig om vanaf september weer een lesprogramma bij basisscholen voor groep 4 en 6 aan te bieden. De toekomst van de afvalcoach zien we positief in, in een wereld waarin men steeds bewuster wordt van de noodzaak van afvalscheiding. Helaas blijft er een groep over die dit onzin vindt. Maar uiteindelijk is het de aanhouder die wint."

Sylvie Witkamp, Meerlanden:
"Erwin is onze grondstofcoach. Zijn takenpakket is zeer divers. Afhankelijk van de behoeftes van de gemeentes of Meerlanden zelf, zetten wij hem in. Een kleine greep uit zijn kerntaken: hij informeert bewoners over de manier van inzameling en de juiste scheidingsregels, bij bijplaatsingen of dumpingen van afval. Hij controleert steekproefsgewijs verschillende afvalstromen op scheiding naar grondstoffen en beoordeelt of er sprake is van recht op een grotere container of meerdere rolcontainers, passend bij het gemeentelijk beleid. Hij is in contact met inwoners, wijkvertegenwoordigers en andere stakeholders in de buurt. En hij haalt op wat er speelt in de buurt, herkent signalen en gaat in gesprek."

Charlotte Vink, gemeente Doetinchem - Buha:
"Onze afvalcoaches Ellen, Stef en Harry zijn tevens aangewezen als toezichthouders. Met de invoering van een tarief voor restafval werd de rol van de afvalcoaches nog belangrijker. Met fysieke en digitale controles, het continu monitoren van bijplaatsingen, lessen op scholen en het informeren van bewoners hebben zij zich volop ingezet. Dat afvalcoaches direct in gesprek kunnen met inwoners, blijkt van grote toegevoegde waarde. En met succes: de Doetinchemse restafvalberg is gekrompen met 36% ten opzichte van de periode voor de invoering van 'Grondstoffenplan '20-'24'. We zien dat het op een aantal locaties een uitdaging blijft om de omgeving schoon te houden. De afvalcoaches werken samen in een multidisciplinaire projectgroep met collega's van onder andere beleid, communicatie en handhaving aan een procesplan om deze locaties meer onder controle krijgen."

Afvalcoaches Buha

Afvalcoaches DAR

Michelle Stuiver, DAR:
"De wijkgerichte acties voor het verbeteren van gft-afval en plastic+ met onze afvalcoaches gaan goed. Ze controleren containers, plakken 'goed bezig-stickers' en hangen containerhangers als het scheiden beter kan. We zetten afvalcoaches ook in voor educatie. Door goed in contact te staan met de bewoners willen we de normen op het gebied van afval verbeteren en hen motiveren om ander gedrag te vertonen. Daarnaast geeft het ons ook een hoop informatie, omdat de afvalcoaches het aantal afgekeurde en goedgekeurde containers per wijk terugkoppelen aan ons."

Dennis Hendriks, gemeente Eindhoven - Cure:
"Inwoners geven vaak aan dat zij het prettig vinden om persoonlijk contact te hebben met onze afvalcoaches, om op die manier hun verhaal kwijt te kunnen. Ze vinden het fijn dat er zichtbaar iets gedaan wordt aan de afvalproblematiek. Daarnaast is er nu een directe uitwisseling tussen inwoners en Cure. Zo kunnen wij informatie verstrekken, maar ook informatie ophalen waardoor wij onze dienstverlening intern kunnen verbeteren. We zijn nog op zoek naar de meest effectieve aanpak om de grote hoeveelheid bijplaatsingen in de stad structureel tegen te gaan."

Afvalcoaches Cure

Grondstoffencoaches Martin en Hans, Avalex

Daphne Hoefsloot, Avalex:
"De inzet van onze grondstoffencoaches werkt met name in wijken waar mensen eigen containers aan huis hebben. Op korte termijn zien we de kwaliteit van de grondstoffen verbeteren. Dit komt doordat we met bewoners het persoonlijke gesprek aangaan, flyers uitdelen, labels aan containers hangen en eventueel de container niet legen bij veel stoorstoffen. Op langere termijn zie je een deel van deze mensen terugvallen in oud gedrag. Herhaling is belangrijk. In wijken met veel hoogbouw en wijkcontainers is het lastiger om mensen aan te spreken op hun afvalscheidingsgedrag, vanwege de anonimiteit. Ook worden wijkcontainers altijd geleegd waardoor er voor inwoners weinig urgentie is om het gedrag aan te passen. Wij zetten wel regelmatig een informatiekraam in tijdens lokale evenementen in hoogbouwwijken, zodat we het persoonlijke gesprek met buurtbewoners kunnen aangaan."

Zo kunnen wij informatie verstrekken en ophalen.

Afvalcoaches Toon en Karel, Tilburg

Katja Beljaars, gemeente Tilburg – Brabants Afval Team:
"Onze afvalcoaches Toon en Karel worden nu ingezet om de afvalscheiding in de hoogbouw te verbeteren. Hierbij wordt de focus gelegd op het gft-afval. We werken daarbij nauw samen met woningbouwverenigingen en VvE's en verrichten maatwerk. Per complex wordt bekeken wat de beste aanpak is: het uitdelen van gft-bakjes en -zakjes, deur-aan-deur acties, bewonersbrieven, bio-deksels of afvalcoachstands in of naast het complex. Vooral het persoonlijke gesprek aangaan met de inwoner blijkt effectief. Afvalcoaches hebben toch een ander imago dan de afvalcontroleur. En ze vinden het zelf ook erg leuk om te doen."

DIKKER OOM
TONBORINGEN
w.dikkerboom.nl
0003
NL 48-BVG-8

Please donate
your plastic bottle
or drink can

Tekst: **Suzie van de Pas**
Beeld: **Stefan Verkerk**

Als het onderhouden van de openbare ruimte érgens een echte kunstvorm is, dan is het wel in **Amsterdam**. In onze altijd drukke hoofdstad krijgen AfvalHelden te maken met smalle straten langs grachten, overvolle stoepen, toeristen die de regels niet kennen, fietsers en een groot aantal evenementen. Knappe kop die zich daar doorheen weet te manoeuvreren!
De continu veranderende leefomgeving vraagt om durf en doen, waaraan bij de Amsterdammers geen gebrek is.

Naar een veiliger toekomst: branchebrede aanpak voor veiligheid

Tekst: **Suzie van de Pas**
Beeld: **Rd4**

De sector afvalinzameling staat bekend als een van de meest risicovolle werkomgevingen. Dagelijkse uitdagingen met gevaarlijk materiaal, fysiek zware werkzaamheden en steeds drukker wordend verkeer eisen hun tol. Diverse leden van de NVRD erkennen deze uitdagingen en slaan de handen ineen om te komen tot een gestructureerde, branchebrede aanpak om de veiligheid te verbeteren.

Met een glimlach weer naar huis

“Elke dag sturen we onze mensen naar het front van huishoudelijke afvalinzameling, waar ze te maken krijgen met aanzienlijke risico’s”, licht Arjen Baars, bestuurslid van de NVRD en directeur van HMS, toe. Hij benoemt onder andere het grote materieel, het dagelijkse verkeer en het afval zelf – zoals lachgascilinders of scherpe voorwerpen – als grote risico’s. Het hoge risiconiveau en de frequentie van incidenten binnen de branche maken duidelijk dat bestaande veiligheidsmaatregelen ontoereikend zijn. “Het is tijd voor verandering. Dat betekent ook dat we tijd en middelen moeten vrijmaken om de veiligheid in onze sector naar een hoger niveau te tillen.”

Ontwikkeling van een branchewijde veiligheidsstandaard

Vanuit de achterban kwam de roep om een uniforme veiligheidsstandaard. Het waren Bart de Bruin, directeur van Dar, en Roger Beuting, directeur van ROVA, die het onderwerp onder de aandacht brachten bij het zogenaamde ‘directeurenoverleg’ van de NVRD. “Bij ons explodeert misschien geen olietanker, maar er vinden in onze branche dagelijks te veel (bijna-)ongevallen plaats. En helaas zijn de gevolgen soms wel zeer groot. Zo hebben er afgelopen jaren elk jaar wel dodelijke ongevallen plaatsgevonden, hetzij op eigen terrein, hetzij in het verkeer. We mogen daarom de risico’s van ons werk met al ons groot materieel in steeds drukker verkeer nooit onderschatten. Veiligheid komt nooit vanzelf. Ik vind dat wij als sector daar meer bewust mee bezig moeten zijn. We moeten onze inspanningen bundelen om te zorgen dat de veiligheidsrisico’s in onze branche structureel minder worden zodat al onze medewerkers elke dag weer veilig en gezond naar huis kunnen gaan.”, zo stelt Bart de Bruin. Roger Beuting vult aan: “We hebben overwegend dezelfde werkzaamheden. Op het moment dat iets in Zuid-Limburg is gebeurd, had dat net zo goed bij ons kunnen plaatsvinden. Als we de oplossing voor de onderliggende oorzaak in de gehele branche doorvoeren, kunnen we grote stappen maken.”

We moeten tijd en middelen vrijmaken om veiligheid naar een hoger niveau te tillen.

Veilig aan het werk

“Door samen te werken en veiligheidspraktijken te standaardiseren, kunnen we van elkaar leren en onze werkomgeving veiliger maken”, stelt Rebecca de Man, KAM-coördinator bij ROVA. Het idee is om een benchmark voor veiligheid te ontwikkelen, waarbij gebruik wordt gemaakt van gedeelde data, zoals de IF-index en Severity Rate (zie kader). Het doel is om het aantal ongevallen en onveilige situaties in de branche naar beneden te brengen. Hier vallen ook agressie-incidenten onder, een toenemende ontwikkeling volgens Arjen Baars: “Dit is een serieus issue. Soms worden van bedreigingen geen melding gemaakt, want ‘morgen staan we er weer’. Maar we weten allemaal dat deze incidenten de laatste jaren toenemen. Dat willen we graag onderbouwen met harde cijfers.”

> **Je moet de mindset veranderen.**

Implementatie en uitdagingen van de veiligheidsmonitor

De implementatie van een branchewijde veiligheidsmonitor gaat in fasen. Voorzitter van de NVRD Expertgroep Veiligheid, Jeroen Reijns (Rd4), en Janneke Bolijn, beleidsadviseur vanuit de NVRD, kwamen met een opzet. Met KAM-coördinatoren uit diverse organisaties dachten zij als werkgroep het plan uit. “We kwamen er al snel achter dat onze eerste uitdaging in het vaststellen van definities lag”, zegt Reijns. “Bij Rd4 meten we de IF-index bijvoorbeeld maandelijks, terwijl andere organisaties dit jaarlijks doen. Daar moet je een keuze in maken, anders vergelijk je appels met peren.” Om dit recht te trekken, stelde de werkgroep een lijst met definities op. “Dat betekent wel dat bedrijven bereid moeten zijn hun eigen definities aan te passen.” Janneke Bolijn vult aan: “We merken bij de huidige Ongevallenenquête ook dat de verschillen in systemen, definities en meetpunten tot lastig te vergelijken resultaten leiden. Door hier één lijn in te trekken, kunnen we verbanden leggen en gerichte interventies en beleid ontwikkelen.” De monitor zal in de toekomst de Ongevallenenquête vervangen. “Mijn ervaring met het invullen van het dashboard is positief: het is een stuk overzichtelijker dan de Ongevallenenquête. Je kunt jezelf op anonieme wijze vergelijken met anderen in de branche en zo je eigen verbeterpunten inzichtelijk krijgen. Dat maakt ook dat je de rest van je organisatie mee kan nemen in de ontwikkelingen, en als branche kunt leren van zogenoemde ‘best practices’”, deelt De Man.

Met de aangepaste lijst definities is een dashboard ontwikkeld. Gedurende het eerste en tweede kwartaal van 2024 vult de werkgroep dit dashboard maandelijks in. “Zo halen we de eerste knelpunten eruit”, aldus Bolijn. In kwartaal drie en vier van 2024 gaat de werkgroep over op de realisatie van de definitieve monitor.

Branchebrede samenwerking en beleidsontwikkeling

Stil zal de werkgroep na 2024 niet zitten. “Idealiter geeft de monitor ons inzicht in de onderliggende oorzaken van (bijna) ongevallen. Je hebt je geprikt omdat je geen handschoen aanhad, maar waaróm had je geen handschoen aan? Als je die vraag kan beantwoorden, dan kan je gericht interventies toepassen”, legt Reijns uit.

Door het benchmark-aspect van de monitor is dit niet alleen op organisatieniveau, maar ook op brancheniveau in te zien. Bolijn: “We kunnen dan als branche in gesprek gaan over gerichte oplossingen. Met elkaar, maar ook met leveranciers. En het liefst zouden we op termijn ook gemeentelijke diensten, de private sector en bijvoorbeeld de WENB betrekken. Zo sta je samen sterk.” Op de geplande heidag in september zullen verdere stappen en beleid rondom deze aanpak concreet worden gemaakt.

Mindset veranderen

Grootste plannen, maar het monitoren en meten van ongevallen valt of staat met het aantal meldingen dat binnenkomt. “Door meldingen heb je zicht op waar je risico’s liggen, anders vaar je blind”, duidt De Man. “Als ik niet weet of iemand drie keer of tien keer per week naalden tegenkomt, dan kan ik niet afwegen of onze maatregelen nog afdoende zijn.” Alle geïnterviewden beamen dat dit een uitdaging is. Een melding maken wordt vaak gezien als collega’s ‘verklikken’. “Maar dat is het juist niet”, benadrukt Beuting. “Het is eigenlijk juist zorgen voor die collega.”
En soms neemt de hectiek van het werk het over voordat een melding gemaakt wordt. “We maken dan met alle goede bedoelingen richting de klant de verkeerde keuze en ervaren de onveilige

IF-index: De Injury Frequency (IF), ook wel eens ongevallenfrequentie-index genoemd, is het aantal ongevallen met verzuim/werkverlet dat in een bepaalde periode plaatsvindt, gedeeld door het aantal arbeidsuren.

Severity Rate: Het aantal dagen verzuim wat is opgetreden naar aanleiding van een ongeval, in een bepaalde periode, gedeeld door het aantal arbeidsuren.

situatie als een belemmering voor het uitvoeren van het werk. En maken een opdracht nog even snel af zonder de vereiste hulpmiddelen", zo vult De Bruin aan.
Reijns herkent de problematiek ook. "We moeten groeien in het veiligheidsbesef. De operationele discipline is heel belangrijk, maar daar gaat het vaak mis. Medewerkers dragen dan bijvoorbeeld hun handschoenen, veiligheidshesje of gordel niet. Dan hoor je: 'maar ik doe het al jaren zo'. Je wilt daar niet als politie naast staan, maar het is bijna wel nodig."

"Je moet de mindset veranderen", stelt Baars. "De piramide van Heinrich laat dit goed zien: hoe meer je proactief signaleert, hoe meer ongevallen je voorkomt. Je moet medewerkers faciliteren en stimuleren om onveilige situaties te melden."
Waar de gesproken organisaties unaniem over te spreken zijn, is de introductie van een app om meldingen te maken. Met de app is het mogelijk om op ieder moment een melding te maken. "Het is dan aan ons om er dan ook iets mee te doen. Anders verlies je direct de motivatie om te blijven melden." De organisaties passen ook andere middelen toe om het veiligheidsbewustzijn te vergroten. Zo organiseren zij toolboxmeetings, wordt aandacht aan het onderwerp besteedt in de interne communicatie, introduceren zij de Veiligheidsladder, worden opleidingen gevolgd en de capaciteit op dit onderwerp vergroot. Ook de Safety Keet, ontwikkeld door de WENB, wordt vaak genoemd. Toch plaats Reijns een kanttekening: "We mogen als branche gezamenlijk meer aandacht besteden aan het onderwerp. Bijvoorbeeld tijdens de Week van de Veiligheid. Eigenlijk moeten we over dit onderwerp net zo graag willen praten als over circulariteit."

Krachten bundelen

De weg naar een veiliger afvalinzameling is ingezet. Met een combinatie van technologische innovaties, verbeterde communicatie en een sterke samenwerking binnen de branche, streeft de branche naar een veiligere werkomgeving voor alle medewerkers en inwoners. En dat is niet alleen van belang voor de huidige medewerkers. "Door onze krachten te bundelen, kunnen we niet alleen onze eigen werknemers beschermen, maar ook de sector aantrekkelijker maken voor toekomstige werknemers. Niemand wil werken in een branche waar je een hoge kans op een ongeval hebt. Accepteer dus de huidige situatie niet, zet het onderwerp hoog op de agenda en sluit vooral aan bij deze beweging. Onze helden in de branche verdienen dat."

Pilot met kleinschalig elektrisch inzamelen **Spaarnelanden lanceert Spruit in de gemeente Haarlem**

Hoe haal je gescheiden afval op, als je straks door de nul-emissiezone niet meer met grote vrachtwagens kunt rijden? Vanuit dat vraagstuk ontwikkelde Spaarnelanden 'Spruit', een innovatieve ophaalservice in de gemeente Haarlem voor gft en etensresten en PBD (plastic, blik en drinkpakken).

Tekst: **Jettie Nijenhuis en Marit Alders**
Beeld: **Spaarnelanden**

Het testgebied voor Spruit is de Burgwalbuurt in de Haarlemse binnenstad. Er zitten zeshonderd huishoudens in het verzorgingsgebied van de pilot. In 2025 valt het gebied binnen de nul-emissiezone. Bovendien hebben bewoners in dit gebied geen eigen rolcontainers en zijn de straten zo smal dat er nauwelijks ruimte is voor openbare containers voor gescheiden afval. Dat maakt deze buurt zeer geschikt voor een pilot.

Kleine elektrische voertuigen en een seintje via de app

Hoe Spruit werkt? Met een kleine elektrische bakfiets komt Spruit op vaste tijden en locaties in de buurt. Eigenlijk net als bushaltes. Spruit is frequent in de wijk aanwezig, ook in de avonduren en in het weekend. Bewoners komen naar de voertuigen toe om kleine hoeveelheden gft en PBD in te leveren.

Joshua Beaupère, chauffeur voor Spruit: "Met Spruit zijn we als inzamelaars nu echt zichtbaar. En in tegenstelling tot de bestaande dienstverlening, staan we nu directer in contact met de bewoners.

Dat maakt mijn werk als chauffeur van Spruit extra leuk; je haalt niet alleen gescheiden afval op, maar je spreekt ook de mensen voor wie je het doet. Ik zie zowel jonge mensen als ouderen bij Spruit en dat vind ik wel heel speciaal. Ik word blij van hun enthousiasme over het concept en ik heb echt het gevoel dat ik met Spruit een bijdrage kan leveren. Want naast de vrolijke gezichten komen zij met voldoende vragen die ik op dat moment direct kan beantwoorden. Zo hebben wij en de bewoners onderling ook interessante gesprekken."

De techniek moet bewoners in het pilotgebied ook een handje helpen. Ze ontvangen een notificatie zodra Spruit in de buurt is. Zo wil Spaarnelanden het gemakkelijk maken voor bewoners om afval te brengen.

Verbetering afvalscheiding via gedragsbeïnvloeding

Een van de speerpunten van het afvalbeleid van de gemeente Haarlem is het verbeteren van afvalscheiding, een belangrijke stroom daarin is gft en etensresten. Daarom richt de pilot zich niet alleen op een mobiliteitsvraagstuk, maar wil Spaarnelanden ook de afvalscheiding verbeteren via Spruit.

Onderzoek wijst uit dat een externe verandering een goed moment is voor gedragsverandering. Daarom grijpt Spaarnelanden dit moment aan om bewoners zoveel mogelijk te helpen hun afvalscheidingsgedrag te verbeteren. Dit doet zij door middel van intensieve communicatie via brieven, persoonlijk contact en het aanbieden van middelen zoals aanrechtbakjes, composteerbare zakjes en PBD-zakken. Bovendien kunnen bewoners punten sparen bij Spruit, die kunnen worden ingewisseld voor producten en kortingen bij lokale ondernemers. Denk aan appeltaart met koffie of korting bij het lokale plantencentrum.

Jenna Escano, Productmanager Klant en Innovatie: "Onze samenleving is in een rap tempo veranderd naar een 24/7-maatschappij waarin de vraag naar flexibele dienstverlening aanzienlijk is gegroeid. Dit vraagt om een andere aanpak. En laat afval nou net een onderwerp zijn waar men op dagelijks niveau vrij weinig aandacht aan besteedt. Althans, uit eerdere gesprekken met bewoners kwam dit naar voren. Dat maakte het voor ons extra complex. In eerste instantie was de opdracht om alternatieve inzamelingsmethoden te bedenken, maar we realiseerden ons pas later dat het eigenlijk draaide om gedragsverandering. Dit maakt dat we met Spruit niet alleen focussen op het gemakkelijker maken van afvalscheiding, maar vooral ook op het leuker maken ervan. Samen met bewoners willen we het concept optimaliseren, vandaar ook die persoonlijke aanpak. Is Spruit het alternatief voor de binnenstad? Het is nog te vroeg om hier antwoord op te geven. Een ding is zeker: de bewoners van de Burgwalbuurt hebben voldoende inspiratie gekregen om over afval te praten."

Onderzoek

De testfase loopt van februari tot en met half september 2024. Deze testfase stelt Spaarnelanden in staat om inzichten te verzamelen en het concept te verfijnen. Er wordt op een aantal momenten getoetst hoe effectief de inzamelvoorziening is. Verschillende aspecten wegen mee: de bewonerservaringen, het aantal ingeleverde kilo's en de kosten. De eerste ervaringen van medewerkers en bewoners zijn in ieder geval positief.

Meer informatie over Spruit

Op spaarnelanden.nl/spruit staat alle informatie over Spruit. Wil je als gemeente of inzamelaar meer weten over deze pilot en de uitkomsten? Neem contact op met Productmanager Klant en Innovatie Jenna Escano van Spaarnelanden via jescano@spaarnelanden.nl.

Robuust in BOR

Tekst: **Stadswerk**
Beeld: **Shutterstock**

Het beheer van de openbare ruimte is een breed werkveld waar diverse opgaven spelen. De eisen die aan uitvoering worden gesteld nemen toe: maatschappelijke opgaven als klimaatverandering, biodiversiteit en energietransitie vragen om actie. Tegelijkertijd staat de basis onder druk door bezuinigingen, vergrijzing, krapte op de arbeidsmarkt en meer ontwikkelingen. Hoe organiseer je als gemeente deze taken op een toekomstbestendige en veerkrachtige manier? Uit een verkenning volgt dat er geen eenduidig juiste manier is. De praktijk levert wel lessen om het gesprek over verbeteringen goed te voeren. En dit is daarvoor het juiste moment.

Welke omvang en expertise is nodig om taken in de openbare ruimte goed uit te voeren? De Stuurgroep Schone en Aantrekkelijke Leefomgeving van de NVRD heeft dit vraagstuk opgepakt en Buiten Organisatieadvies ingeschakeld voor een verkenning. Zij voerden inventariserende gesprekken met experts van gemeenten, publieke bedrijven, kennisinstellingen, adviesbureaus en enkele marktpartijen. Daaruit komt naar voren dat de complexiteit in het werkveld toeneemt en de uitdagingen zich opstapelen, terwijl veel BOR-uitvoeringsorganisaties op dit moment de handen al vol hebben om het basisonderhoud op niveau te brengen en/of te houden.

De schakelfunctie van beheer

Beheer is een belangrijke schakel tussen beleid en uitvoering. Hieronder vallen 'technische' taken als areaalbeheer, het opstellen van beheerplannen en het zich

Het onderhoud van de openbare ruimte bestaat uit verschillende taken

Zonder goed beheer geen goede uitvoering.

ontwikkelende gegevensbeheer. Daarnaast wint het vertalen van maatschappelijke opgaven naar de uitvoering en integrale BOR-advisering aan belang. Dit wordt ook wel aangeduid als het 'maatschappelijk beheer'.
Beheer wordt gezien als een kerntaak van een gemeente. Zonder goed beheer geen goede uitvoering (zelf of door derden). Beheertaken zijn doorgaans vast onderdeel van het eigen werkpakket om voldoende grip te houden, ook in bestuurlijke zin, op de buitenruimte. In termen van de kwaliteit van de taakuitvoering, bemensing en continuïteit wordt beheer vaker aangeduid als knelpunt dan onderhoud.

De praktijk: veel opgaven, compacte bezetting

Uit de gesprekken komt naar voren dat gemeenten en uitvoeringsorganisaties voor forse beheeruitdagingen staan. Dit speelt het sterkst bij kleinere organisaties. Beeld bij deze groep is dat ze nu al alle zeilen moeten bijzetten om beheer en uitvoering op een acceptabel niveau uitgevoerd te krijgen. Vaak wordt gewerkt vanuit het technisch beheer, waarbij gegevensbeheer niet zelden al een aandachtspunt is. Veel werk komt terecht bij een beperkt aantal medewerkers die creatief moeten zijn bij het invullen van de taken. Gaten worden opgevuld met inhuur (vaak huisadviseurs) waarvan de (inhoudelijke) capaciteit en beschikbaarheid ook terugloopt. Veel wordt ad hoc geregeld en het verschil met het in de toekomst vereiste beheerniveau lijkt eerder groter dan kleiner te worden.

Onderhoud: kernpakket en specials

Het onderhoud in de openbare ruimte bestaat uit een groot aantal verschillende werkzaamheden. Uit de gesprekken valt een 'kernpakket' te destilleren. Dit omvat een pakket van taken dat bij alle gemeenten voorkomt, voor inwoners het meest zichtbaar is en daarmee doorgaans vanuit bestuurlijk oogpunt ook het meest relevant is. Het kernpakket bestaat uit de onderdelen: Reiniging, Grijs, Groen en Service (het afhandelen van meldingen). Je kunt hierin een hoofdkeuze maken uit zelf doen (gemeenten), samen doen (publieke organisaties) of het laten doen (marktpartijen). Dat een gemeente al het onderhoud zelf uitvoert, komt in de praktijk niet meer voor.

Naar robuuste uitvoering

Wat is er nodig voor een toekomstbestendige, veerkrachtige ofwel robuuste uitvoering? Uit de gesprekken komen drie bepalende elementen naar voren.

A. Basis op orde
Het vertrekpunt is: de basis op orde. Het technisch beheer goed belegd, gegevensbeheer op orde, voldoende uitvoeringscapaciteit (kwantitatief en kwalitatief) en structureel toereikende budgetten. Dat geldt zowel voor beheer als voor onderhoud. Met deze basis kunnen nieuwe ontwikkelingen een plek krijgen, onder de voorwaarde dat daarvoor ook 'ruimte' is.

B. Omgaan met nieuwe opgaven
Nieuwe ambities moeten worden vertaald in opgaven (beheer) en acties (onderhoud). Daarbij moet de capaciteit (kwantitatief en kwalitatief) aanwezig zijn om de vertaling te maken en de acties uit te voeren. Eventuele meerkosten vragen om herprioritering of extra dekking.

C. Organisatie invulling
Een robuuste organisatie 'staat' en ontwikkelt zich. Een verandering moet aansluiten op de bestaande organisatie. Uit de verkenning volgt een tendens naar integraal en gebiedsgericht werken.

De ontwikkeling ervan is een proces van jaren waarin beheer en onderhoud gelijk optrekken. Als er veel onderhoudswerk in samenwerking met of door marktpartijen wordt gedaan, hebben ook deze partijen een belangrijke rol in de ontwikkeling. De samenwerking en de invulling van opdrachtgever- en opdrachtnemerschap bepaalt mede het resultaat.

De drie elementen zijn samengevat in een analysemodel dat kan helpen om actuele vraagstukken te detecteren en het gesprek te starten over maatregelen voor verbetering.

Aangrijpingspunten gemeenten

Welke mogelijkheden zijn er voor gemeenten om de BOR-uitvoering robuuster te maken? In het onderzoek zijn een aantal oplossingsrichtingen (niet limitatief) naar voren gekomen:

1. Begin met: is de basis op orde? In hoeverre voldoet de gemeentelijke beheer- en uitvoeringsorganisatie aan de streefbeelden van een sluitende beleidscyclus en robuuste omvang:
   - Waar zitten qua personeel en materieel de grootste kwantitatieve en kwalitatieve tekorten?
   - Is het areaal scherp in beeld, zijn de budgetten toereikend?
   - Is de beschikbare beheer- en uitvoeringscapaciteit afgestemd op de uitgangssituatie en het gewenste kwaliteitsniveau?

Onderdeel	Invulling Beheer	Invulling Onderhoud
A. Basis op orde . Capaciteit . Gegevens in beeld . Budget	a. Inzet op technisch beheer, areaal in beeld? b. Infra-specs, functioneren en kosten? c. Afgestemd op levensduur?	a. Uitvoeringscapaciteit geborgd? b. Onderhoudsplanning, realisatie, kosten? c. Structureel afgestemd op keuze onderhoudsniveau?
B. Nieuwe opgaven . Vertaling . Capaciteit . Budget	a. Ambitie vertaald naar opgaven? b. Voldoende inzet op maatschappelijk beheer? c. Herprioritering, dekking meerkosten?	a. Opgaven uitgewerkt naar uitvoeringsacties? b. Voldoende kennis en vaardigheden? c. Dekking meerkosten?
C. Organisatie . Basismodel . Sturing . Verbinding	a. Integraal/functioneel, wel/niet gebiedsgericht? b. Knooppunt Beleid-Uitvoering goed ingevuld? c. Tussen Beleid en Uitvoering ook?	a. Zelf doen/samen doen/uitbesteden? b. Uitvoering goed aangestuurd? c. Met Beheer geborgd?

2. In het geval van tekorten bij beleid: inhuren van capaciteit/expertise op de markt of samenwerken met omliggende gemeenten.

3. In het geval van capaciteitsknelpunten of kwetsbaarheid op bepaalde onderdelen bij beheer: inhuren van capaciteit/expertise op de markt, samenwerken met omliggende gemeenten (bijvoorbeeld met een gemeente met meer beheercapaciteit) of bepaalde onderdelen van het technische beheer (werkvoorbereiding, opstellen beheerplannen, areaalbeheer) neerleggen bij een publiek uitvoeringsbedrijf.

4. In het geval van capaciteitsknelpunten of kwetsbaarheid op bepaalde onderdelen bij onderhoud: uitbesteden van taken of taken onderbrengen bij een publiek bedrijf.

Vuistregels

Daar waar schaal van invloed is, komt uit de gevoerde gesprekken, heel grof, het volgende beeld voor een robuuste beheer- en onderhoudsorganisatie naar voren:

- Minimale basis: circa 50.000 inwoners; technisch beheer goed te regelen, onderhoudsteams van voldoende omvang.
- Gewenste omvang: indicatief 80.000 inwoners; goede systemen, extra inzet op gegevensbeheer, onderhoudsteams van grotere omvang.
- Optimaal: 100.000 inwoners of meer: ook ruimte voor maatschappelijk beheer, onderhoudsteams van meer optimale omvang, ook voor meer specialistische taken.
- Boven de 200.000 inwoners gaan schaalnadelen spelen: denk aan de afstemming van beleid – beheer – uitvoering en de mogelijkheden om gebiedsgericht te werken.
- Let op: Bij elke omvang kan Beheer en Onderhoud in beginsel goed worden georganiseerd, wel met inachtneming van de schaaleffecten op de achtergrond.

Extra budgetten vrijmaken voor BOR-taken zal niet eenvoudig zijn. Als het gaat om prioriteiten binnen BOR, dan geven experts in dit veld aan dat versterking van de beheerfunctie naar de toekomst toe het belangrijkst is. De maatschappelijke opgaven en ontwikkelingen vragen om een versterking van het beheer. Een ander genoemd argument is dat het (maatschappelijke) beheer een regietaak is die minder makkelijk kan worden uitbesteed of bij een publiek uitvoeringsbedrijf kan worden gelegd dan onderhoudstaken.

Eerste lichting trainees zwaait af

Tekst: **Janneke Bolijn en Barbara Langendoen**
Beeld: **Trainees**

Eind augustus loopt het traineeship Circulaire Economie voor de eerste lichting trainees af. In de afgelopen twee jaar hebben ze bij drie verschillende organisaties in de afval- en reinigingsbranche kennis en ervaring op kunnen doen. We hopen met deze kick-start breed inzetbare nieuwe talenten aan onze branche te verbinden, en zijn dan ook blij te melden dat een aantal trainees na hun traineeship ook daadwerkelijk werkzaam blijven in onze branche.

Wie zijn nou deze talenten van de eerste lichting? Hieronder stellen ze zich voor, en delen ze hun wens voor de toekomst.

Dalwin Meijer

“Ik heb hbo Technische Bedrijfskunde gestudeerd en ben geïnteresseerd in duurzaamheid en circulaire economie, vandaar de keuze voor dit traineeship. Afgelopen anderhalf jaar ben ik werkzaam geweest bij de GAD en Meerlanden waar ik veel heb geleerd en momenteel ben ik werkzaam bij RMN.

In de toekomst zou ik het liefst een verbindende rol vervullen tussen de afvalbranche en (verpakkings)producenten, waardoor er producten worden geproduceerd waarbij vooraf al duidelijk is dat en op welke manier deze na afdanking zo hoogwaardig mogelijk verwerkt kunnen worden. Ik zou de inspanning het liefst bij deze twee schakels leggen, waardoor de gigantische budgetten aan communicatie richting inwoners zo veel mogelijk vermeden kunnen worden.”

Dalwin Meijer

Ties Koenders

Nora Stein

Mathijs van der Kruijk

Ties Koenders

“De afgelopen anderhalf jaar heb ik met veel plezier het traineeship van de NVRD doorlopen. Ik ben met mijn werkzaamheden begonnen bij het BAT in Tilburg, daarna ben ik bij Saver in Roosendaal aan de slag gegaan en momenteel werk ik bij Dar in Nijmegen. Ik heb mij bezig-gehouden met verschillende projecten zoals afvalcoaches, bijplaatsingen en circulaire ambachtscentra.
Ik heb tijdens het traineeship kennisgemaakt met de afvalinzameling en veel geleerd. Voor dit traineeship heb ik de opleiding Economie afgerond aan de Radboud Universiteit in Nijmegen met een specialisatie Gedrag en Beleid. Ik was al erg geïnteresseerd in circulaire economie en door mijn traineeship zie ik nog meer het belang in van alles rondom de afvalverwerking en de ontwikkelingen daarin. Ik zou na mijn traineeship graag verder werken in de branche.”

Nora Stein

“Na mijn studie Milieuwetenschappen heb ik als trainee bij drie verschillende organisaties in de afvalsector ervaring opgedaan rondom circulariteit. Zo was ik onder andere betrokken bij het schetsen van de toekomstige richting van Avri door raadsleden, participeerde ik in een projectgroep voor het verkennen van een circulair ambachtsnetwerk in de Cyclus-regio en bracht ik in kaart wat er gebeurt op het gebied van circulaire economie in de Regio Gooi en Vechtstreek. In korte tijd heb ik ontzettend veel geleerd over circulaire economie en het werken in de (semi)publieke sector.

Mijn drive om bij te dragen aan een groenere en gezondere wereld blijft onverminderd en daarom wil ik mij ook na mijn traineeship graag hiervoor blijven inzetten. Heeft jouw gemeente of organisatie ook ambities op het gebied van circulariteit, klimaatadaptatie, biodiversiteit of andere duurzaamheidsopgaven en kun je daar wel wat hulp bij gebruiken? Twijfel dan niet om me via LinkedIn een berichtje te sturen, wie weet kunnen we iets voor elkaar betekenen!”

Mathijs van der Kruijk

“Ik ben 26 jaar en heb van Civiele Techniek aan de HAN gestudeerd. Als hobby doe ik aan klimmen waarvoor ik ook een verenging voor heb opgericht. Voor de toekomst ben ik op zoek naar een baan waar ik een verschil kan maken op circulair gebied; een thema dat ik nog weinig kon vinden in de bouw, waar ik vandaan kom.”

Caspar Bosch

Jessey Grolle

Esther van der Pol

Caspar Bosch

“In de afgelopen twee jaar ben ik werkzaam geweest bij de afdeling Afvalservice van gemeente Breda, Dar NV en heb ik de laatste periode bij de NVRD zelf gewerkt. Ik heb de afvalbranche in haar breedte leren kennen: van circulaire stadsevenementen naar PMD-vervuiling tot aan e-waste en circulaire ambachtscentra. Ik ben nog lang niet uitgeleerd en vind het leuk om te vermelden dat ik, met veel enthousiasme, werkzaam blijf bij de NVRD na mijn traineeship. Mijn overtuiging is namelijk dat een sterke circulaire economie veel maatschappelijke problemen oplost en daar draag ik graag aan bij!”

Jessey Grolle

“Ik ben bijna klaar met mijn traineeship bij de NVRD. Deze ervaring was geweldig en heeft mij enorm veel geleerd. Ik kan oprecht zeggen dat ik het iedereen zou aanraden die overweegt een traineeship te doen in de afvalbranche.

Na mijn waardevolle ervaringen bij het RAD, ZRD en Avalex, waar ik veel heb geleerd, heb ik een prachtige kans gekregen om beheerder te worden bij het RAD van een circulair ambachtscentrum. Mijn taak is om dit centrum op te bouwen tot een innovatief en inspirerend nieuw platform. Ik kijk ernaar uit om deze uitdaging aan te gaan en verwelkom jullie graag binnenkort in ons circulaire ambachtscentrum. Via deze weg wil ik graag nogmaals mijn oprechte dank uitspreken aan de NVRD en alle andere partijen waarmee ik heb samengewerkt. Jullie steun en de samenwerking hebben mijn ervaringen verrijkt en mij geholpen te groeien. Ik kijk ernaar uit om in de toekomst weer met jullie samen te werken.”

Esther van der Pol

“Ik ben 23 jaar en ben op dit moment bij Circulus in Apeldoorn met mijn laatste opdracht van het traineeship bezig. Hier zet ik mij in voor het elektrificeren van het wagenpark en houd ik mij bezig met het beheer van de ondergrondse containers. In de toekomst heb ik de ambitie om mij verder in te zetten voor duurzaamheid en circulariteit en om met leuke innovatieve projecten bezig te gaan die bijdragen aan een betere en schonere toekomst voor iedereen.”

Interesse gewekt?

Inmiddels is er een tweede lichting trainees gestart, waarna in januari 2025 een derde lichting zal starten. Mocht je nu denken: zo’n talent wil ik ook in huis! Neem dan vooral contact op met Barbara Langendoen voor meer informatie.

Van Grasmaaier
Tot Sneeuwschuiver

Koop en verkoop onderhoudsmaterieel via onze online veiling.

ONLINEVEILINGMEESTER.NL

VAN HUISAANSLUITING TOT EN MET ASSETMANEGEMENT...

Geen reinigings- of beheerprobleem is ons te groot. Krapte op de arbeidsmarkt, onderbezetting op de afdeling, te veel zaken die snel een oplossing vergen. Iedere beheerder van natte infrastructuur loopt wel eens tegen deze zaken op. Wij helpen u graag met kwalitatieve en snelle oplossingen. Of het nu gaat om huisaansluitingen, uitwerken van maatregelplannen of het maken van lange termijnplannen, vandervalk+degroot beheerst de hele keten van dienstverlening in het reinigen en onderhouden van natte infrastructuur. Of het nu om reinigen van straatkolken gaat, rioleringen, waterzuiveringsinstallaties of verkeerstunnels, met 12 vestigingen in Nederland zijn wij nooit ver weg.

INTERESSE IN ONZE VOLLEDIGE SERVICE?
Maak eens een afspraak met een van onze specialisten om te bespreken hoe we u van dienst kunnen zijn.

vandervalk+degroot
innovatief ondergronds

ABC-Westland 231, 2685 DC Poeldijk • postbus 62, 2685 ZH Poeldijk • tel. 0174-247474 • www.valkdegroot.nl • info@valkdegroot.nl

Actief inzetten op schoonboodschap: onmisbaar voor schone toekomst

Tekst: **Addie Weenk en Guido van den Ende**
Beeld: **Rijkswaterstaat**

Bakken en boodschappen, dat hebben we nodig om mensen zich schoon (zwerfafvalvrij) te laten gedragen. Gelegenheid en motivatie, in gedragswetenschappelijke termen. Vanuit het beheer is er al veel aandacht voor prullenbakken, maar de boodschap zou nog veel meer en beter kunnen. Een belangrijke rol en uitdaging voor gemeenten en andere gebiedsbeheerders.

De rollen

Praktisch iedereen vindt een schone leefomgeving belangrijk. Zwerfafval staat steevast in de klachtentopdrie. Iedereen heeft er ook een verantwoordelijkheid en rol in, van schoon houden tot schoon maken. Als beheerders van de openbare ruimte hebben gemeenten meerdere schoonrollen. Naast reinigen is dat het motiveren en faciliteren van inwoners en bedrijven om zich schoon te gedragen, onder andere door afvalbakken, communicatie, handhaving en het werven en helpen van vrijwilligers (medebeheer, participatie). Aan het voorkomen van zwerfafval wordt ook op landelijk niveau gewerkt. Denk maar aan de regelgeving over wegwerpplastic (SUP) en statiegeld.

Communicatie

Afgelopen jaren is het afvalbakkenbeheer al behoorlijk geoptimaliseerd. Schooncommunicatie loopt daar feitelijk iets in achter. Gelukkig zien we wel een inhaalslag en wordt er steeds meer gebruikgemaakt van goede schoonboodschappen. Met campagnes, maar ook structureel, in de vorm van borden, panelen, raamstickers, sites en het gebruik van social media. Door op een positieve manier over schoon en schoon gedrag te communiceren, worden inwoners, bedrijven en toeristen gemotiveerd zich schoon te gedragen.

Boodschappen

Berichten en boodschappen kunnen bijvoorbeeld gaan over wat de gemeente allemaal doet voor een schone openbare ruimte of over de gevolgen van zwerfafval. Vanuit de gedragswetenschap weten we dat aangeven welk gedrag je verwacht (handelingsperspectief, in woord en symbolen) en een sociale beloning (duimpje, goed bezig!) ook goed werken, net als aangeven wat de sociale norm is (de meeste mensen…). Vanuit het ministerie van IenW zijn op basis hiervan enkele hulpmiddelen ontwikkeld en getest, te vinden in de toolbox van www.schoudersonderschoon.nl.

De kracht van samen

Gemeenten zijn ooit ontstaan vanuit de gedachte dat bepaalde beleids- en beheertaken in een gemeenschap efficiënter uitgevoerd kunnen worden door een overkoepelende organisatie. Op het vlak van schoon, de strijd tegen zwerfafval, is het echter alle hens aan dek: iedereen dient één of meer schoonrollen op te pakken en daarbij samen te werken. Het streven naar een schone openbare ruimte is dan ook bij uitstek geschikt om nieuwe en betere vertrouwensbanden te bouwen tussen inwoners, bedrijven en het gemeentelijk apparaat. Een eendrachtig gezonden schoonboodschap zal dan ook niet alleen effectief zijn, maar ook positief door kunnen werken naar andere beleidsgebieden, zoals afvalscheiding en misdaadpreventie.

Medezenders

Zoals aangegeven waarderen inwoners en bedrijven een schone omgeving, hebben ze daar belang bij en willen ze er ook wel aan bijdragen. Naast opruimen en zelf geen zwerfafval veroorzaken, kan die bijdrage ook bestaan uit het zenden van de schoonboodschap, via bijvoorbeeld een raamsticker/-poster en posts op social media. Daarmee wordt het schoongedrag van vrienden, familie, langslopenden, collega's, concurrenten, klanten en leveranciers beïnvloed. Bovendien versterken die uitingen ook de schooncommittering van de inwoner of het bedrijf zelf. Door als gemeente inwoners en bedrijven te vragen mee te zenden en ze daarbij een poster of sticker beschikbaar te stellen, kun je de kracht van de schoonboodschap in je gemeente enorm versterken. Door het structurele karakter van de geplaatste boodschappen zal bovendien een langdurig schooneffect optreden.

Enkele tools in de toolbox Schouders onder Schoon:

- Raamstickers, diverse varianten.
- Campagnemiddelen in parken en op stranden: "Je plek schoon achterlaten. Zo gefikst!".
- Campagnemiddelen "Zwerfafval. Natuurlijk raap je ook iets op".
- Infoquete.
- In1dagschoon-actie.

Alle tools zijn aanpasbaar/personaliseerbaar en gratis te gebruiken voor productie.

Bezoek gelijktijdig ook
AGROTECHNIEK HOLLAND

Groen Techniek Holland

Alles wat groeit en bloeit

11 t/m 14 sept 2024
10 - 17 uur

Vier dagen lang hét vakevenement voor professionals in de openbare ruimte

Walibi-Biddinghuizen

www.groentechniekholland.nl

- exposities én demonstraties van machines en gereed-schappen van 450 merken
- op centrale locatie, goed bereikbaar en dichtbij parkeren

Fedecom Fairs BV

Respect voor Het erfgoed en de mensen

Pensioen en dan? Verschillende bevlogen mensen in onze achterban blijven werken. Allemaal op hun eigen manier om de door de jaren heen opgebouwde kennis en ervaring te delen met hun opvolgers. Of met anderen die hiervan kunnen leren. We tekenen twee verschillende verhalen op met als conclusie: kennis gaat over mensen

Tekst: **Ilse van der Grift**
Beeld: **Ilse van der Grift**

Riny en Henk in het Stadsreinigingsmuseum

Op een vrijdagochtend in het eigen Stadsreinigingsmuseum in opdracht van de gemeente Amsterdam treffen twee pensionado's elkaar. Voor een artikel over blijven werken na je pensioen. Ieder met zijn eigen unieke verhaal. Beiden bevlogen om hun kennis van de branche niet alleen te behouden, maar vooral ook te delen.

Ogenschijnlijk hebben ze ieder hun eigen route hierin gekozen. Riny de Jonge is al sinds 1983 werkzaam bij de gemeente Amsterdam in allerlei functies in de Openbare Ruimte. Hij heeft zich vastgebeten in het achterhalen van het erfgoed van de stadsreiniging. Henk Klösters heeft zich voor de PUM (ngo uitzending managers en experts) laten uitzenden over de hele wereld om het afvamanagement te verbeteren. Al snel blijken er vele overeenkomsten: naast hun bevlogenheid voor alles wat met afval en reiniging te maken heeft, hebben beiden zich ingezet voor de vakbond, plaatsen ze beiden het vakmanschap van de mensen in de buitendienst centraal en hebben ze allebei een fascinatie voor de reiniging in de oorlogsjaren.

> **Kennis is alleen succesvol als je het deelt met elkaar.**

Hoe het kwam

De missie van De Jonge om het erfgoed van de Amsterdams Stadsreiniging te achterhalen ontstond bij toeval. Een factuur van een opslag in Tilburg wekte zijn nieuwsgierigheid. En terecht: er bleken wagens, paardenkarren en ander materieel van de Stadsreiniging van voor de oorlog te staan. Zelfs een eerste elektrische wagen (toen al) uit de periode 1913-1931. De factuur werd afgetekend en de zoektocht was een feit.
Klösters heeft sinds de jaren '80 gewerkt bij vijf verschillende gemeenten. Altijd in de openbare ruimte, het groen en de reiniging. Binnen de NVRD is hij op verschillende thema's actief geweest, variërend van het platform wagenparkbeheer, het bestuur en de commissie internationaal. En dat laatste was, samen met zijn Afrikaanse voedselhulpverleden in de jaren '70, een mooie drive naar 35 verschillende projecten voor de PUM op het gebied van afvalmanagement.

Bijdrage leveren

Op de vraag of ze in een zin kunnen aangeven wat ze gedaan hebben na hun pensioen antwoordt De Jonge: "Gewoon in de eerste plaats een bijdrage leveren aan het behoud van het erfgoed van de stadsreiniging, dat tevens het erfgoed van de gemeente Amsterdam is. Daarbij horen alle ontwikkelingen, zoals aanleg riolering, asfaltering, mechanisatie en professionalisering van de mensen van de stadsreiniging. Het doel is dat we ervan kunnen leren voor de toekomst." Klösters geeft aan dat hij zich vooral ingezet heeft om mensen en landen vooruit te helpen met de kennis die hij heeft opgebouwd in Nederland. En bij te dragen aan een betere wereld door dit over te brengen naar landen die nog niet zover zijn in afvalmanagement.
Een terugkerend thema bij beide heren is de waardering voor de mensen die vanuit vakmanschap, maar vooral ook intrinsiek, het goede willen doen. Dat is waar ze met trots op terugkijken. "Overal ter wereld zijn goedwillende mensen die aanlopen tegen corruptie en tegenwerking. Maar met een beetje hulp van buitenaf die aan de juiste touwtjes trekt, zijn in kleine stapjes grote verschillen te maken", aldus Klösters. Want iedereen in de wereld wil hetzelfde: een schone en gezonde leefomgeving.

Amsterdamse stadsreiniging in de oorlog

Een belangrijk onderdeel van het erfgoed van de stadsreiniging wordt gevormd door het wagenpark. Maar ook door het oorlogsverleden. Als wordt gevraagd naar een anekdote, is dit dan ook het verhaal dat De Jonge laat optekenen. Net voor de Tweede Wereldoorlog was de toenmalige directeur Stadsreiniging Noppen nogal georiënteerd op Duitsland. Niet omdat hij pro-Duits was, maar meer omdat kennis en materieel vooral daar vandaan kwamen. In diezelfde tijd had hij door Mozes Cohen manshoge schilderijen laten maken, voor de kantine in het hoofdkantoor van de Stadsreiniging. Deze zijn gelukkig bewaard gebleven en herplaatst in de Hallen. Voor de houding van directeur Noppen binnen het politieke wespennest van die tijd, heeft De Jonge grote bewondering.
Uit alles wat De Jonge heeft weten te achterhalen blijkt dat de stadsreiniging door de jaren heen als een heus familiebedrijf opereert. Met een eigen voetbal- en muziekvereniging. Maar ook met alles wat er binnen een familie speelt. En die familie verandert, net als de bevolking van Amsterdam. Trots vertelt De Jonge: "Dat betekent dat we nu zonder problemen de Albert Cuijp schoonmaken met een team met daarin wel vijf nationaliteiten." Nog steeds als een familie met respect voor elkaar.

Afvalmanagement in Afrika

Op de vraag om uit de 35 PUM-projecten een anekdote te kiezen, kwam bij Klösters het project in Kameroen naar voren. Daar was een groot afvalprobleem in de straten van D'Edéa. En soms helpt het als een buitenlandse expert de juiste mensen paait en wijst op de mogelijkheden die er lokaal

zijn. Dus toen de burgemeester ter plekke aangaf dat hij een stuk grond geërfd had buiten de stad, was de nieuwe stortplaats geboren. De grond werd afgegraven, er werd klei voor de afdichting gestort en vervolgens grint voor de beluchting horizontaal. Met autobanden werd gezorgd voor de verticale beluchting en de stortplaats was een feit. Er werden ook nog rietvelden aangelegd om het water terplekke te zuiveren. Door lokale inzet is de stortplaats een succes gebleken. Dat dit anders kan heeft Klösters ook meegemaakt. Zo werd er in Madagaskar een moderne stortplaats aangelegd, maar was men vergeten dat het afval dan ook ingezameld moest worden om daar te worden gestort.

Leerpunten kennisdeling

Hoewel dit interview over kennisdeling gaat, geven beide heren hier een eigen draai aan. Kennis gaat over mensen, respect en doorzettingskracht. Onder het motto 'alles wat je doet moet je kunnen navertellen', wordt aangegeven dat kennis niet in rapporten en databases zit, maar in de mensen. Binnen een minuut komen ze met een leerpuntenlijstje dat ze uit hun projecten meegenomen hebben naar het nu:

- Kennis valt of staat met open communicatie.
- Respect en eerlijkheid naar gesprekspartners toe brengt je verder.
- Houd oog voor de belangen en problemen van anderen.
- Heb respect voor andere culturen.
- Herken corruptie en houd er rekening mee.
- Wees geduldig, maar zet wel door.
- Kleine stapjes brengen je verder als je mensen mee moet nemen.
- Maak aan partners en medewerkers duidelijk waarom iets belangrijk is.

Tot slot eindigt het interview dat nog wel een hele dag kan duren met de vraag wat De Jonge en Klösters de mensen in de branche nog mee willen geven. Met name dat je van je geschiedenis en ervaring ook kunt leren, behalve dat het interessant is. Vervoer over water, met kleine elektrische voertuigen: het is allemaal al eens gedaan.
En dat een bedrijf alleen maar goed werkt met gemotiveerde mensen. En hierbij speelt respect voor elkaar een doorslaggevende rol. En kennis? "Kennis is alleen succesvol als je eerlijk blijft en het deelt met elkaar." En dat doen de heren dan ook: bij de PUM worden alle rapporten vastgelegd en gedeeld voor nieuwe projecten in de wereld en binnen Amsterdam wordt het verhaal van de stadsreiniging gedeeld via een educatieprogramma en met eenieder die het wil horen en. Voor wie meer wil weten: Amsterdam viert binnenkort haar 750-jarig bestaan. En het erfgoed van de stadsreiniging krijgt daarin terecht haar eigen plekje.

Aanleg stortplaats D'Edéa Kameroen

Column
Wendy de Wild

Directeur NVRD

Wiens leefomgeving beheren wij eigenlijk?

Wat hebben beheer van de openbare ruimte en filosofie met elkaar gemeen? Al heel wat jaren zoeken we als NVRD naar de invulling van het domein leefomgeving. Als reinigingsdiensten is die leefomgeving onze natuurlijke habitat, en toch ligt ons verenigingsaccent vooral op afval. Al zeker twaalf jaar noteren we in meerjarenplannen BOR-ambities die dan toch niet erg uit de verf komen. Maar we geven steeds niet op, die leefomgeving voelt te dicht op onze huid. Een dilemma dus. En nee, al horen dilemma's bij filosofie, dat is niet het antwoord op de vraag.

Het lollige van die openbare ruimte, onze leefomgeving, is natuurlijk, dat-ie van iedereen is. Van het mobiliteitsdomein. Van de woningbouwvrienden. Van de wijken en buurten. De winkeliers. Zo al vier afdelingen binnen elk gemeentehuis die niet per se koffiedrinken met NVRD'ers. En daar komen dan nog sociaal-economische belangen bij kijken, en speeltuinverenigingen. En zoals dat gaat met veel dingen, als iets van iedereen is, is het ook van niemand. En ook wijzelf zijn niet altijd even duidelijk in het afbakenen wat ons dan bezighoudt. Zijn wij van de straten schoonhouden, de perkjes onderhouden en de bermen maaien (al dan niet ecologisch verantwoord)? Of zijn we ook van klimaatadaptatie en een meer natuurlijke (her)inrichting van de leefomgeving?

Existentiële vragen zijn er ook: zijn wij de ontwerpers of de beheerders (in elke sector geboren tegenstanders, terwijl, hoe zalig zou het zijn als daar een natuurlijke sámenwerking zou zijn)? Best veel vragen voor één column, maar filosoferen bestaat nu eenmaal uit vragen! In september organiseren een aantal organisaties in Utrecht een internationaal meerdaags event Future Green Cities. Als lid van de adviesraad ga ik daar sowieso inspiratie opdoen. Van meer natuur in de stad tot circulair bouwen, via wateropvang naar sociale veiligheid – onze leefomgeving komt daar in alle facetten aan bod. Of ik daar de antwoorden ga vinden? Waarschijnlijk niet. Maar. Om terug te komen op de startvraag, refereer ik graag aan eco-filosoof Matthijs Schouten. Die man heeft me echt geraakt met zijn humorvolle doch dodelijke ernst. Leefomgeving, mens & natuur – zolang we dat niet als één geheel zien, komt het niet goed. Hoe we onze rol als NVRD, als gemeenten, als publiek bedrijf, ook invullen, het gaat erom *een betekenisvolle relatie te ervaren met die leefwereld om je heen, want alleen vanuit die betekenisvolle relatie handelen we zoals gewenst.* Oftewel, it's our attitude, stupid. En nadat je even bent bijgekomen van de zweverigheid, is dat stiekem geen mooi uitgangspunt voor ons beleid?.

Verhaal van de vloer

In elke GRAM deelt iemand 'van de vloer' wat hij of zij doet in onze branche. Deze maand: Erwin van GAD

Tekst: **Laura Kort**
Beeld: **GAD**

Erwin: Opgegroeid in de afvalbranche

Geboren op de plek waar nu het hoofdkantoor van de GAD staat en vaak spelend op de gemeentewerf Gemeente Huizen bij zijn oom 'Taatje'. Het zit Erwin in zijn bloed. Hij begon als belader en is nu servicemonteur van de containers in de wijken.

In de familie

"Opa werkte bij gemeente Bussum in de openbare ruimte. Daar haalde hij afval op en hij strooide bij gladheid. Van uitvoering is hij opgeklommen tot voorman. Ook tankte hij de vuilnisauto's af, waarbij hij na het tanken de slang even omhooghield en de restjes verzamelde in een jerrycan. Zo kon de familie op zondagen een uitstapje maken met de auto.

Mijn oom werkte bij de gemeente Huizen als wissellaadchauffeur. Hij bracht de volle containers naar de plek waar het afval gestort werd. In mijn vakanties ging ik graag met hem mee. Ik liep dan rond tussen de vuilniswagens en op de scheidingsstations. Ik was elf jaar toen ik voor het eerst mee mocht als belader op de vuilniswagen. Iedereen kende mijn oom, die Taatje werd genoemd, een Huizer uitspraak voor 'jongen'."

Loopbaan

"Tijdens mijn opleiding op de LTS heb ik stagegelopen in de technische dienst bij het slachthuis in Bussum. Later liep ik stage in de metaalbewerking. Daar was het hard werken. Soms moesten we doorwerken tot 's avonds laat. Pittig voor een jochie van nog geen twintig.
Taatje was alom bekend in de branche. Hij was mijn ingang bij de GAD. Familie van Taatje hoefde geen sollicitatieprocedure te volgen en kon gelijk aan de slag. Terug in de tijd toen als 11-jarig jochie ook vuilniszakken achter in de vuilniswagen gooide. Ik was kapot die eerste weken, het is fysiek zwaar werk.
Binnen GAD heb ik snel mijn groot rijbewijs gehaald en in vakanties viel ik in voor collega's op de wissellaad. Later heb ik ook grofvuil gekraand en op de wagen voor ondergrondse PMD-containers gereden. Toen de functie van servicemonteur vrijkwam werd ik gevraagd, omdat ik ook een technische achtergrond heb. Ik ging twee weken proefdraaien en toen was het geregeld. Al jaren zet ik mij in voor goed functionerende ondergrondse en bovengrondse containers. Storingen, reparaties, inplannen van de wasauto en de locaties netjes houden. Dat is mijn bijdrage aan het schoonhouden van de omgeving. Ik zorg dat iedereen zijn afval gewoon netjes kwijt kan."

> **Ik was elf jaar toen ik voor het eerst mee mocht als belader.**

Een frisse, jonge en vernieuwende leefomgeving

Bij het horen van het thema van deze GRAM hebben we ons als Young NVRD bestuur toch even achter de oren gekrabd. ‘Beheer openbare ruimte – van gevel tot gevel’. Letterlijk het beheer van alle onderdelen tussen de gevels; de openbare ruimte. Toch andere koek als je elke dag met kilo’s restafval, circulaire ambachtscentra, afvalpreventie en VANG-doelstellingen bezig bent.

Tekst: **Young NVRD**
Beeld: **Shutterstock**

Toch is dit ook een onderwerp waar de NVRD zich voor inzet. Van oudsher richt de NVRD zich op reiniging en inzameling. Tegenwoordig wordt gewerkt aan de circulaire economie, groene openbare ruimte én het stimuleren van preventie, reparatie en hoogwaardig hergebruik. Meteen gingen de radertjes draaien tijdens onze bestuursvergadering. “Hebben we eigenlijk Young NVRD-leden die zich met beheer openbare ruimte bemoeien?”, “Zouden we daar niet meer aandacht aan moeten besteden bij het organiseren van onze evenementen?”, “Wat zijn de raakvlakken tussen beheer openbare ruimte en reiniging, afvalinzameling en de circulaire economie?”.

Bij traditioneel ingerichte gemeenten is reiniging, inzameling en beheer openbare ruimte vaak intern georganiseerd en verdeeld over aparte afdelingen. Van een integrale samenhang is vaak (nog) geen sprake. Een snelle rondgang leert ons dat publieke bedrijven die werken in opdracht van meerdere gemeenten vaker een breder pakket aan werkzaamheden in de openbare ruimte uitvoeren. Deze uitvoeringsorganisaties verzorgen naast de afvalinzameling en reiniging ook het beheer van de openbare ruimte. Jawel, van gevel tot gevel. ROVA omschrijft hun werkwijze bijvoorbeeld als meer dan alleen de uitvoering van de groen- of reinigingswerkzaamheden. Naast de uitvoerende werkzaamheden zijn zij ook een kennispartner voor gemeenten. Ze kunnen flexibel inspelen op belangrijke thema’s zoals klimaatadaptatie, duurzaamheid en bewonersinitiatieven. Dit past in de ontwikkeling die we zien in afvalbeheer. Van traditioneel rondrijden met voertuigen en bakken legen, naar een bredere focus waarbij ook communicatie, gedragsverandering, ketentransparantie en afvalpreventie belangrijk zijn. De circulaire economie is de paraplu waar al deze onderwerpen samenkomen. Een circulaire economie begint bij een duurzaam ingerichte én beheerde openbare ruimte.

Dar had al in 2018 een eigen visie op de integrale benadering van afvalbeheer en beheer openbare ruimte. Door een veelzijdige dienstverlening aan te bieden, maakt Dar samen met de bewoners meer van de leefruimte. Op een slimme manier, die goed is voor mens, milieu en economie. Ze hebben het liever over ‘fris’ dan over ‘schoon’. Volgens Dar zegt het woordje ‘fris’ meer dan alleen dat iets ‘schoon’ is. *“Fris staat voor jong en vernieuwend, voor nieuwe verbindingen met partijen met wie we niet gewend zijn samen te werken.* Zie daar de parallel met Young NVRD. Wij zijn een informeel netwerk van jonge medewerkers in de afval- en reinigingsbranche met een passie voor circulariteit. Daarbij gaan we niet alleen de verbinding aan met de oudere garde binnen de NVRD, maar juist ook met partijen van ‘buiten’. Zo hebben we afgelopen november samen met Young Renewi de krachten gebundeld om na te denken over verschillende uitdagingen binnen de publieke én commerciële afvalbranche. We slaan ook de handen ineen met circulaire changemakers om het soms ietwat stoffige imago van afvalscheiding en hergebruik fris, vernieuwend en van deze tijd te maken.

Zo zie je maar; alles wat zich in de openbare ruimte, van gevel tot gevel, bevindt en afspeelt heeft een link met de circulaire economie. In een circulair ingerichte én beheerde leefomgeving wordt aandacht besteedt aan afvalbeheer, reiniging, klimaatadaptatie, vergroening, biodiversiteit en bewonersparticipatie. Het is dan ook niet meer dan logisch dat deze thema’s een integrale benadering verdienen. En dat is heel fris, jong en vernieuwend. Net als Young NVRD!

Woord uit Den Haag

Eén van de belangrijkste taken van een branchevereniging is belangenbehartiging. Ralph Peters, adviseur Public Affairs bij de NVRD, brengt in iedere GRAM het laatste nieuws uit Den Haag.

Ralph Peters is de adviseur Public Affairs van de NVRD.

Formeren en frustraties rondom lachgas

Terwijl de formatiegesprekken tussen PVV, VVD, NSC en BBB zich voortslepen met een onzekere uitkomst, kwam er vanuit het kabinet na een jaar van overleggen, eindelijk een brief met meer duidelijkheid over de aanpak van de lachgasproblematiek. Echter, de inhoud van de brief en de 'oplossingen' die geboden worden, zijn verre van bevredigend voor de afvalsector.

'Geen compensatie', luidde het besluit, een flinke klap voor onze leden die dagelijks geconfronteerd worden met gevaarlijke situaties en stijgende kosten door ontploffende lachgascilinders. Deze cilinders, sinds januari 2023 verboden onder de Opiumwet, vinden gretig hun weg naar het restafval en de openbare ruimte, wat resulteert in jaarlijkse kosten van ongeveer 150 miljoen euro voor de gemeenten en afvalverwerkers samen. Het kabinet kiest ervoor deze lasten niet te compenseren, maar biedt slechts een symbolische bijdrage aan voor innovatieprojecten die een druppel op een gloeiende plaat blijken. Het gebrek aan actie om de toevoer van lachgas bij de bron aan te pakken, blijft een bron van frustratie.

Een lichtpuntje is het initiatief van PVV en VVD op 24 april. Zij hebben op verzoek van de NVRD en de VA een Rondetafelgesprek geïnitieerd om deze urgente kwestie aan de kaak te stellen. Dit is een stap in de richting van mogelijke oplossingen, maar de tijd zal leren of dit genoeg zal zijn om een significante verandering teweeg te brengen.

Agenda

2 oktober
Afvalconferentie

Hét congres waar inzamelaars, verwerkers, sorteerders, kringloop- en recyclebedrijven samenkomen.

10 oktober
Themadag Communicatie 'Toekomstgericht communiceren'

Een themadag voor alle communicatieprofessionals én beleidsmedewerkers in de branche die geïnteresseerd zijn in communicatie.

20 november
Vakdag

Handen uit de mouwen en actief aan de slag, dat kenmerkt de Vakdag. In 2024 gaan we aan de slag met het thema 'bruggen bouwen'.

Bekijk op onze website alle evenementen.

5 december
Algemene Ledenvergadering

In de ochtend van 5 december kijken we gezamenlijk terug naar de hoogtepunten van 2024 en vooruit naar de plannen voor 2025.

De oplossing voor veilig opslaan
en laden van Lithium-ion accu's!

SEEFION
Your safe lithium solution

Sla jij jouw accu's veilig op?

"Jouw vragen, onze oplossing"

YOUR SAFE LITHIUM SOLUTION

WWW.SEEFION.NL

Bigbelly

Efficiënter inzamelen met Bigbelly!

Groener, slimmer, schoner en vooral mooier

Er is nu voor iedere locatie een eigen type Bigbelly

Altijd een goede oplossing voor de openbare ruimte.
Met de mogelijkheden van de Bigbelly heeft u de perfecte oplossing voor moderne afvalinzameling in handen. De opties zijn divers: van een eenvoudige gesloten afvalbak met een capaciteit van 190 liter tot een geavanceerd systeem van 625 liter met een pers, zonnepanelen en het in real-time monitoren van de vulgraad en de status.

tws
your waste, our waste.

Neem contact met ons op:
+31 (0)165 572999
verkoop@twsbenelux.com
www.twsbenelux.com

Ontdek hier de voordelen van een Bigbelly voor uw situatie →